

ročník 27
3/2019

září 2019

www.cm KPU.cz

pozemkové úpravy

ČASOPIS PRO TVORBU A OCHRANU KRAJINY: TEORIE A PRAXE

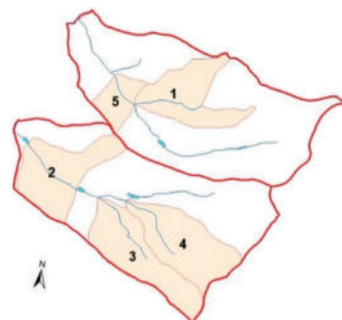
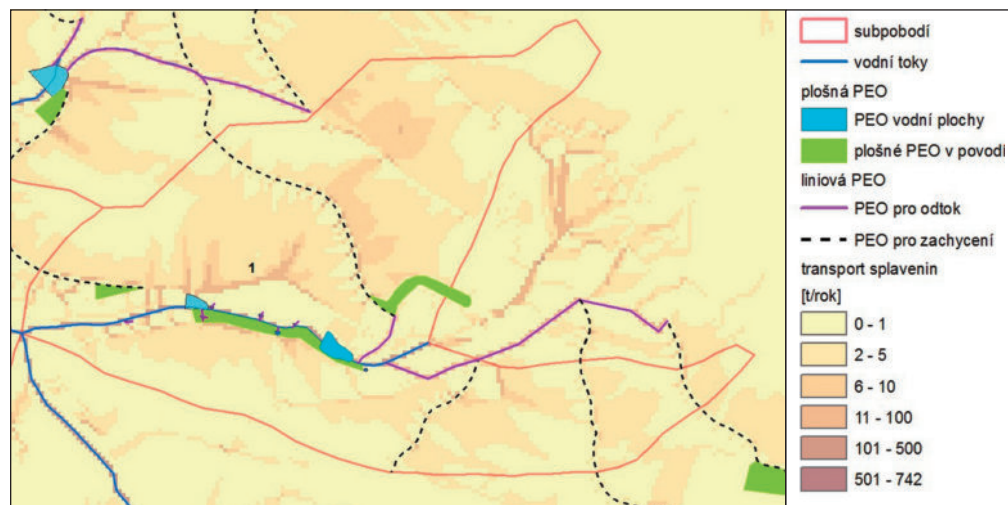
Malá víceúčelová vodní nádrž jako výsledek komplexní pozemkové úpravy v Předenscích okres Plzeň-Jih. (Investor Pobočka SPÚ Plzeň, 2017)

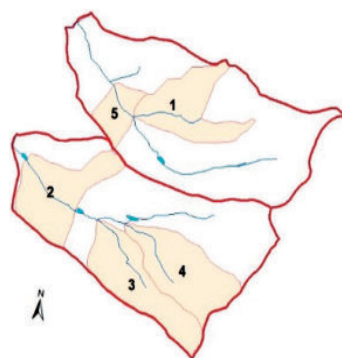
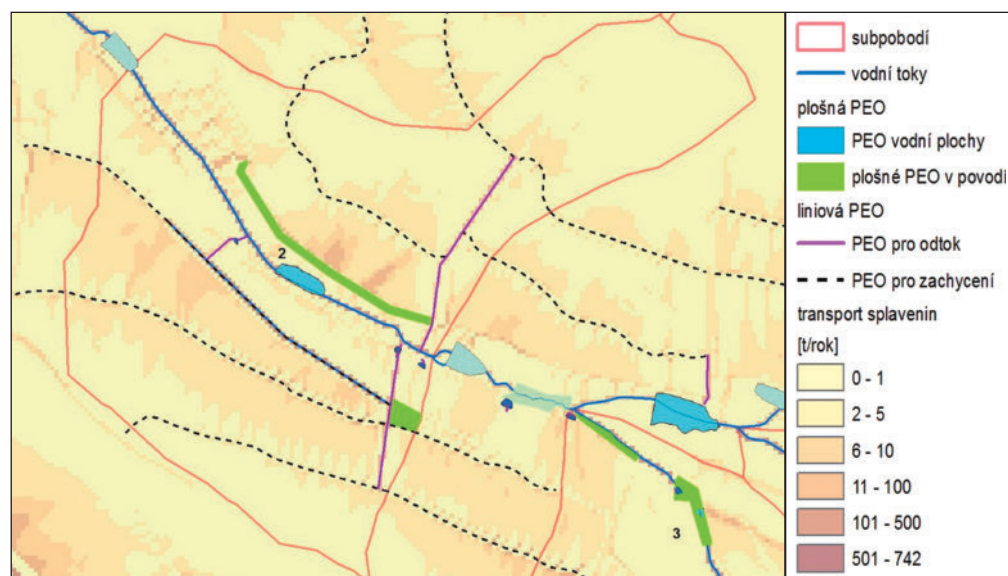
Příprava listů opatření typu A lokalit plošného zemědělského znečištění ...

(článek uvnitř čísla na str. 7)

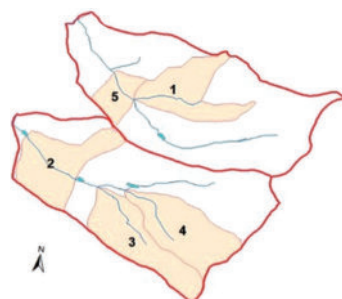
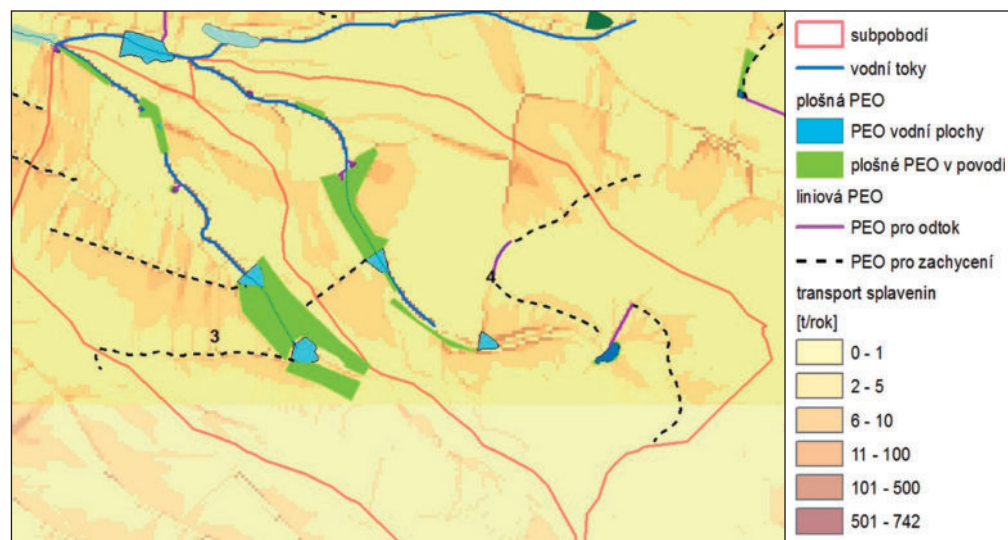
Výsledky SUB-POVODÍ 1

Výsledky SUB-POVODÍ 2

Výsledky SUB-POVODÍ 3

Pozemkové úpravy

**ČESKOMORAVSKÁ KOMORA
PRO POZEMKOVÉ ÚPRAVY**

Novotného lávka 5 Tel.: 221 082 270
116 68 Praha 1 Fax: 222 222 155
E-mail: cmkpu@cmkpu.cz
www.cmkpu.cz

Září

2019

ISSN 1214-5815
MK ČR: E 19402

OBSAH

Str.

2. Úvodní slovo šéfredaktora časopisu
3. Seriál stavby k vodohospodářským melioracím pozemků – část 3
RNDr. Lenka Tlapáková, Ph.D., Tomáš Purkrábek
7. Příprava listů opatření typu Alokali plošného zemědělského znečištění pro plány dílčích povodí
10. Zkušenosti s realizacemi vodohospodářských staveb v rámci pozemkových úprav aneb co je třeba ke stavbě malé vodní nádrže?
Ing. Jaroslav Tměj
12. Sovenice na Nymbursku se po realizaci pozemkových úprav nemusí bát zatopených dvorů a zahrad
Ing. Zdeněk Jahn, CSc.
15. Zdeněk Jahn: Inspiraci čerpám v přírodě a v ekologicky stabilní krajině
Rozhovor – interní zpravodaj SPÚ – ŽIJEME KRAJINOU – JARO 2019
17. Exkurze studentů FŽP ČZU Praha na pobočce SPÚ v Nymburce ve dnech 19. a 20. června 2019
Ing. Zdeněk Jahn, CSc.
19. Výsledky 12. ročníku „Žít krajinou“ jsou známe
RR časopisu
20. Věcné a procesní vady při provádění pozemkových úprav
Ing. Jitka Homoláčová

Obálka str. 2 a 3

Příprava listů opatření typu Alokali plošného zemědělského znečištění pro plány dílčích povodí
(článek str. 7)

Věcné a procesní vady ... (článek str. 20)

Obálka str. 4

Věcné a procesní vady při provádění pozemkových úprav
(článek str. 20)

Časopis Pozemkové úpravy v barvě najdete na stránkách ČMKPÚ.

Fotografie na první straně obálky

Malá víceúčelová vodní nádrž jako výsledek komplexní pozemkové úpravy v Předenicích okres Plzeň-jih.

Specializovaný vědeckotechnický časopis pro projektování, realizaci a plánování v oboru pozemkových úprav a tvorby a ochrany krajiny.

Landscape design

A specialized scientific and technical journal dealing with land consolidation, creation and protection of landscape and related subjects.

Šéfredaktor: Ing. Václav A. MAZÍN, Ph.D.

E-mail: alexandr.vaclav.mazin@seznam.cz

GSM: +420 603 255 581

Redakční rada:

prof. Ing. Miroslav DUMBROVSKÝ, CSc.,

Ing. Zdeněk Jahn, CSc.

Ing. Kamil KAULICH,

Ing. Martin NERUDA, Ph.D.,

Ing. Pavel NOVÁK, Ph.D.,

Ing. Jana PODHRÁZSKÁ, Ph.D.,

Ing. Michal POCHOP,

Ing. Mojmír PROCHÁZKA,

prof. Ing. Petr SKLENIČKA, CSc.,

Ing. Jaroslav TMĚJ,

prof. Ing. František TOMAN, CSc.,

Ing. Jan VOPRAVIL, Ph.D.

Vydává Českomoravská komora pro pozemkové úpravy, Novotného lávka 5, 116 68 Praha 1, www.cmkpu.cz.
ISSN: 1241-5815, Registrace MK ČR: E 19402.

Vychází čtyřikrát ročně. Celoroční předplatné je 600,- Kč.
Cena je konečná – vydavatel není plátcem DPH.

Objednávky předplatného a reklamace dodávky časopisu
cmkpu@cmkpu.cz.

Objednávku inzerce zasílejte elektronicky na
alexandr.vaclav.mazin@seznam.cz.

Sazba a tisk:

TEMPO PRESS, Kladenská 140, 258 12 Úhonice.
Tel.: 776 498 055, E-mail: tpress@centrum.cz.

Vybrané příspěvky jsou recenzovány.

Za obsah rubrikových příspěvků odpovídají autoři.

Názory autorů příspěvků nemusí vyjadřovat postoje a stanoviska redakce.

Neprošlo jazykovou korekturou.

Neoznačené fotografie – archiv redakce.

Redakce vítá pozitivní a konstruktivně laděné komentáře i kritické připomínky a názory. Rozsah diskusního příspěvku by neměl přesáhnout 2 normostrany.

Pokyny autorům pro publikaci příspěvků na www.cmkpu.cz.
Časopis vychází od roku 1992.

Úvodní zamyšlení

REDAKCE

Vážení čtenáři,

posledních pět let se redakční rada časopisu snažila dát prostor příspěvkům věnovaným problematice vody v zemědělské krajině. Předpokládali jsme, že klimatická změna je již známá deset až dvacet let, tedy v České republice minimálně od katastrofální povodně na Moravě v roce 1997. Už tehdy bylo zřejmé, že pozemkové úpravy jsou prostředkem pro přípravu a projekci menších opatření na zemědělském půdním fondu, kde by se podle všech odborníků mělo začít s realizací nápravných a adaptačních opatřeními. Také bylo odborníkům na ochranu půdy a vody jasné, že bez doprovodných a navazujících změn využívání půdy, nemohou přírodě blízká, ani technická opatření v krajině obstát. V tomto směru měly pracovat jak projektanti, tak ti co schvalovali uvolnění veřejných prostředků na tato ochranná, protierozní a vodohospodářská opatření. Technická a přírodě blízká opatření bez doprovodných změn využívání navazujících pozemků ztrácí brzo svoji funkci a naopak. Projekční praxe dnes má k dispozici řadu metod, které umí navrhnout opatření, ať již z hlediska soustředěného odtoku vody, vodní a větrné eroze, vymezení infiltračních, transportních zón a dalších vypořizovaných jevů v krajině.

V tomto období dvaceti let bylo možné zaznamenat diskuzi zdali jde více o vsakování, zadržení, zpomalení nebo akumulaci vody v krajině a zdali je třeba budovat nádrže, nebo změnit technologii zpracování půdy a osevní postupy. Bylo vyčísleno kolik za posledních sedmdesát let ubylo organické hmoty z půdy a o kolik se zvýšil stupeň jejího zhutnění, nebo kolik bylo nenávratně odneseno půdy erozí mimo území České republiky. Byly vymezeny oblasti s nebezpečím extrémního sucha. Ale nejen to. Vědci se shodli na tom, že způsoby využívání zemědělského půdního fondu jsou na mnohých místech krajiny v rozporu s půdněekologickými podmínkami. Nabízí se otázka, jak to, že půda ještě vůbec rodi? A co ti, kteří mají půdu jako výrobní prostředek, co spravují povodí a toky, nebo ti co žijí na venkově a spravují svěřené území?

Je poučné se ohlédnout do minulosti, kdy naši otcové provedli od té doby nepřekonanou klasifikaci půd a jejich celorepublikový průzkum. V roce 1967 byla ukončena Geneticko-agronomická klasifikace půd ČSSR. Tato akce trvala šest let a vycházela z detailního průzkumu půdně klimatických stanovištních podmínek zemědělských půd, na které navazovala agronomická interpretace získaných výsledků. Tato celostátní akce mapování půd byla prováděna ve spolupráci se zemědělskými závody a stala se podkladem pro jednotnou klasifikaci bonitovaných půdněekologických jednotek, která je praxí využívána v současnosti. Výsledné zprávy a kartogramy (mapy) byly předány všem zemědělským podnikům, zemědělským správám a jsou dodnes uloženy v archivech Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy.

Tehdy v roce 1967 byl jako další výsledek klasifikace půd zpracován ještě jeden velmi zajímavý materiál, který bohužel nebyl zemědělskou praxí nikdy přijat. Jednalo se o agronomicko-půdní seskupení geneticky příbuzných půdních typů. Jednoduše řečeno, byly z dnešního pojmosloví navrženy půdní bloky geneticky a agronomicky příbuzných půd, které tvořili určitý typ stanovištních jednotek pro jednotlivé druhy kulturních plodin. Bylo totiž už tehdy zřejmé, že zemědělec představující velkoplošné uživatele státních statků a jednotlivých zemědělských družstev, je odtržený od půdy a jejích potřeb, daných tisíciletým vývojem a vklady práce našich předků. Diktát intenzifikace zemědělství pro produkci potravin byl tehdy převládající politickou doktrínou.

Autorský kolektiv Metodiky agronomické interpretace výsledků průzkumu půd pod vedením dr. J. Němečka, CSc., v úvodu konstatoval, že důvodem nízkého stupně interpretace výsledků je m.j. celkově nízká úroveň znalostí půdoznalecké problematiky v širších zemědělských kruzích. Tehdy se psal rok 1966 a zpracované Kartogramy souborných zúrodňovacích opatření jednoznačně vymezovali okrsky geneticko-agronomických seskupení a jejich souborných návrhů zúrodňovacích opatření. Od organizace půdního fondu v podobě uspořádání cestní sítě, zachování protierozních mezí, a zatrávnění pásů uvnitř orné půdy k protierozním osevním postupům a střídání plodin, velikosti a rozmístění honů, technickým opatřením typu nových mezí, teras, a záchytných příkopů až ke způsobům obhospodařování půdy. Orba po vrstevnici, hrázkování, podsevy, zlepšení struktury půdy, udržení půdní vláhy hnojením chlévskou mrvou a další. Kapitola o protierozních opatřeních uvádí: Obecně nejúčinnějším opatřením proti erozi je dobrá půdní struktura, o jejíž zlepšení je třeba soustavně pečovat animálním, zeleným i minerálním hnojením. Dobrým opatřeními mírných svahů je zvyšování vsakovacích schopností půd hloubkovým podrýváním a prohlubováním ornice.

Kdyby se tato souborná zúrodňovací opatření začala dodržovat, byla dnešní připravenost krajiny na klimatické změny zcela odlišná. Dokonce by se nemusely provádět ani pozemkové úpravy. Místo toho se v šedesátých až osmdesátých letech minulého století zjednodušil soubor opatření na systematickou drenáž, likvidaci mezí a polních cest, rekultivaci dočasně neobdělávaných půd, případně náhradních rekultivací nezemědělské půdy za zábor zemědělského půdního fondu. Kdyby nepřišla v roce 1989 politická změna, byly by dodnes odvodněny všechny podhorské a horské oblasti České republiky. Po roce 1989 se nadále využívala půda v rozporu s půdněekologickými podmínkami a restrukturalizace zemědělství vedla směrem k pěstování plantáží rychle rostoucích dřevin, bambusu, kukuřice a řepky pro energetické účely. Už nešlo o nízkou úroveň znalostí v širších zemědělských kruzích, ale o řádnou zemědělskou praxi monitorovanou národními a evropskými platebními organizacemi. Dopady těchto netradičních způsobů využívání půdy jsou dnes všeobecně známé. Celou tu dobu leží materiály Agronomické interpretace výsledků průzkumu půd v archivech Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půd, ale někde i pracovištích pozemkových úřadů a okresních archivů.

Možná, že by se tyto historické materiály zdály někomu zastaralé, nebo překonané novými technologiemi.

Ale na nové technologie v obhospodařování a zpracování půdy spoléhat zemědělec nemůže. Půda se svými potřebami vkladu lidské práce a organických hnojiv zůstává stále stejná. Médii proběhla nedávno zpráva od představitelů agrární komory, že nízká retenční schopnost dnešních půd v České republice je způsobena nízkým stavem dobytčích jednotek. Nemáme statková hnojiva a tím došlo ke ztrátě příznivé struktury a jímavosti půdy.

Tak jak to je? Mají pravdu demonstrující děti, když obviňují generaci otců z nedbalého chování ke krajině, nebo za to může nízký stav skotu? A ví dnešní děti co je to půda? Chtějí, abychom chránili klima. Může člověk chránit klima? Nepřečunují nás naše děti? Máme změnit životní styl a okamžitě zavést reálná opatření? To už zní prakticky a dá se tomu rozumět. Ale když se ohlédneme na praktické výsledky navržených souborných zúrodňovacích opatření z šedesátých let minulého století, pak nám nezbyvá, než bezradně krčit rameny. Změna chování by představovala napřed změnu mentality těch, kteří tvoří politiku a těch, kteří je volí. A jaké myšlenky a světový názor máme zaujmout? Bio-centristický, nebo ekofeministický? Máme se stát vy-

znavači hlubinné ekologie, nebo novokeltizmu? Měli bychom více spoléhat na imaginární přírodní procesy jako v Národním parku Šumava, který sežral brouk? Nebo se stát zastánci zrušení soukromého vlastnictví? Co si vybrat z těchto moderních levicových směrů, které v současnosti stojí za respektovanou politickou silou mladých ochránců klimatu? A jak se bránit pronikání těchto názorů do některých vědeckých kruhů a škol? A co s tou naší tradiční konzervativní myšlenkou, že jde o to, chovat se jako řádný hospodář o svěřenou Zem?

Zdá se, že nízká úroveň znalostí v širších kruzích veřejnosti, jak konstatovali autoři Metodiky agronomické interpretace výsledku průzkumu půd z roku 1966, přetrvává. Kauzalita mezi člověkem a klimatem se hledá opravdu obtížně. Nevíme, příčinu tak globálních jevů jako je oteplování Zeměkoule a migrace lidstva. Nevíme jakou roli v znečišťování životního prostředí hrají nové technologie a umělá technologie, které tak obdivujeme. Ale kauzalita člověka a půdy je odvěká a jednoznačná. Platí napříč celou Zemí. Půda je totiž výsledkem nejen geologických procesů a klimatu, ale i poctivé lidské práce. Co si od půdy vezmeš, to jí vrátíš.

V. A. Mazín

TÉMA

Seriál Stavby k vodohospodářským melioracím pozemků – část 3

RNDr. Lenka Tlapáková, Ph.D., VÚMOP, v.v.i., Tomáš Purkrábek, SPÚ

V posledním článku Seriálu chceme představit možnosti využití distančních metod a jimi pořízených dat, se zaměřením na stavby odvodnění, pro účely KoPÚ. Na základě rámcové analýzy stávajících metodických postupů jsou nastíněny možnosti začlenění tohoto typu dat do zpracování KoPÚ. Jsou uvedeny i hlavní typy dočlenění staveb odvodnění v rámci KoPÚ.

I. Uplatnění distančních metod a jimi pořízených dat v procesu pozemkových úprav (PÚ)

Realizace pozemkových úprav vychází z Metodického návodu k provádění pozemkových úprav (Státní pozemkový úřad, 2016 v platném znění). V základních bodech lze tento návod zhruba vymezit následujícím okruhem zpracovávaných etap a činností:

- Příprava řízení o pozemkových úpravách
- Podrobný průzkum terénu a jeho vyhodnocení
- Zeměměřické činnosti při provádění pozemkových úprav
- Zpracování soupisu nároků vlastníků pozemků
- Plán společných zařízení
- Návrh nového uspořádání pozemků
- Realizace společných zařízení

V rámci režimu předávání dat mezi Státním pozemkovým úřadem (SPÚ) a zpracovatelem, odpovídá každé etapě PÚ požadavek nebo možnost zpracování povinných a nepovinných (doporučených) objektů výměnného formátu PÚ (VFP). V rámci zpracování VFP objektů se odvodnění ve stávající struktuře objevuje, v položkách „mapa průzkumu“ a „mapa erozního ohrožení – současný stav“, a to standardně formou zákresu areálů odvodnění v rozsahu mapové vrstvy „Meliorace“ portálu LPIS, která je neúplná a nepřesná (jak již bylo zmiňováno v předchozích článcích a uváděných publikacích).

Navíc v hlavním výkresu plánu společných zařízení (PSZ) pro realizaci KoPÚ již podklad týkající se odvodnění (podrobné odvodňovací zařízení – dále jen „POZ“) zakreslen není, a to z důvodu přehlednosti hlavního výkresu.

Stávající stav tak dokumentuje skutečnost, že význam podpovrchových vodohospodářských staveb je právě z důvodů chybějících a zavádějících dat značně podhodnocován a dlouhodobě opomíjen.

Navíc jde i o propojení pořizovaných geodat a dat o vodohospodářských stavbách (VHS) v rámci interního sdílení informací SPÚ.

SPÚ zadává průměrně 200 PÚ ročně, s přibližnou plochou 500 ha/katastr, tzn. značné množství pořízených dat, která by se měla stát součástí geoportálu SPÚ, včetně modulu VHS GIS.

Jde o propojení dat pořizovaných primárně pro účely realizace PÚ a VHS dat v rámci GIS aplikací interně používaných SPÚ, a to v úrovni dat zdrojových (data převzatá po ZVHS) i dat validovaných a aktualizovaných. To se aktuálně týká dat HOZ, v případě POZ aktualizace a validace dat koncepčně řešena není. V procesu správy vodohospodářských děl SPÚ se jednotlivé prvky, procesy, vstupy a výstupy i verifikace, editace a tvorba podkladů pro změnu týkají HOZ, ale již ne POZ ani závlah. Přičemž výstupy procesu správy tohoto typu dat vstupují do vyjádření v pozemkových úpravách (úvodní fáze shromáždění podkladů pro zadání veřejné zakázky včetně vyjádření dotčených orgánů státní správy k oznámení o zahájení KoPÚ), do územně analytických podkladů i do ISVS voda (CEVT).

Již v této fázi řešení vyplývají základní otázky pro zadání KoPÚ:

- V jaké formě zpracovávat a požadovat tato data
- V jaké fázi zpracování KoPÚ tato data získávat, požadovat
- Jak je nacenit →

Na úplném začátku je žádost o pozemkové úpravy. V současnosti jsou důvody žádosti o zpracování a realizaci KoPÚ standardně formulovány jako žádost o scelení a zpřístupnění pozemků. To jsou primární důvody zejména u žádostí vlastníků, resp. vlastníků a uživatelů pozemků. V případě, že žadatelem je např. obec, vstupují do důvodů žádosti i požadavky na komunikace (v rámci propojení obcí, zpřístupnění krajiny), na protipovodňovou ochranu apod. Již vlastní formulace žádosti tak postihuje jen zlomek možností, které nástroj pozemkových úprav ze své definice nabízí.

Promítnutí požadavku na řešení existence staveb k odvodnění pozemků na území řešeném pozemkovou úpravou již do žádosti by mohlo přispět ke zvýšení zájmu o provedení pozemkových úprav zejména z řad uživatelů zemědělské půdy, kteří nemusejí být zároveň většinovými vlastníky pozemků řešených pozemkovou úpravou (až 86 % uživatelů hospodaří na pronajaté půdě). Nicméně těchto uživatelů se změna uspořádání pozemků, tvorba a obnova cestní sítě a realizace dalších opatření (zejména organizačního typu, osevních postupů atd.) v rámci pozemkových úprav, významně dotýká a ovlivňuje jejich hospodaření na řešených pozemcích. Právě v rámci obhospodařování pozemků se uživatelé nejčastěji setkávají s projevy a případnými problémy, souvisejícími s přítomností POZ na pozemcích. Stav POZ ovlivňuje a limituje obhospodařování odvodněných pozemků, přičemž se jedná o vlastnictví vlastníka pozemku, které ovšem limituje uživatele těchto pozemků. Standardně tento komplikovaný stav není v pachtovních smlouvách ošetřen a zohledněn, částečně i z důvodů neznalosti, malé informovanosti a nedostatku podkladů o přítomnosti těchto podpovrchových, ale povrchových, staveb na pozemcích. I z tohoto důvodu mají pozemkové úpravy velký potenciál přispět k narovnání těchto vztahů, právě adekvátním zohledněním v současnosti neoddelitelného vlastnictví stavby (stavba vodního díla) a pozemku při návrhu nového uspořádání pozemků pozemkovou úpravou.

Na tyto skutečnosti by bylo třeba obdobným způsobem nahlížet i v rámci informací určených pro vlastníky pozemků, tzn. účastníky komplexních pozemkových úprav.

V textu, který je aktuálně součástí informací, poskytovaných v souvislosti se zahájením a prováděním KoPÚ, je řada formulací, které s existencí vodohospodářských staveb (zejména HOZ + POZ) na pozemcích souvisejí, ale již nejsou v této souvislosti úplně odpovídajícím způsobem dále vypořádávány.

To souvisí i s vazbou na databázi katastru nemovitostí, kde informace o umístění stavby vodního díla na pozemcích není možné zjistit, ačkoliv využití pozemku je tím podmíněno nebo minimálně ovlivněno, např. při změně zemědělského půdního fondu na stavební parcely, na pozemek určený k plnění funkce lesa – zalesnění apod.

Tím se ovšem dostáváme k meritu věci: zajištění podkladů o reálné poloze těchto vodohospodářských staveb v terénu a zlepšení informovanosti. Bohužel i nízká informovanost, obecně povědomí a znalost této problematiky je většině vlastníků naprosto vzdálená.

V Metodickém návodu k provádění pozemkových úprav i Technickém standardu dokumentace plánu společných zařízení je dost prostoru zabývat se problematikou odvodnění. O to důležitější je získávání všech věrohodných podkladů a informací, ale to se již ve zmíněných dokumentech neuvádí.

Na základě provedených šetření, rešerše podkladů a stávající praxe procesu KoPÚ se pro začlenění problematiky vodohospodářských staveb reálným způsobem nabízejí dvě alternativy řešení, resp. přístupu:

1. POZ řešit obdobně jako jiné vodohospodářské stavby před zadáním pozemkových úprav (jeden z podkladů

pro návrh vodohospodářských opatření v rámci KoPÚ, obdobným způsobem jako např. zadání studie odtokových poměrů – součástí takové studie by měla být provedena identifikace drenážních systémů pro zjištění jejich reálné polohy v terénu).

2. přesně specifikovat v zadání veřejných zakázek a řešit v rámci vlastního provádění KoPÚ.

Již nyní je zřejmé, že nelze tuto problematiku řešit až v závěru PÚ a nelze dosáhnout očekávaného efektu vodohospodářských opatření ve fázi po již schváleném plánu společných zařízení i prakticky ukončených návrhových fází KoPÚ.

Z předchozích výzkumů a realizovaných činností je zřejmé, jak složité je časově jen shromáždění mapových podkladů včetně pořízení leteckých snímků k požadovanému účelu, což je primárně podmíněno klimatickými a přírodními podmínkami.

Z dosud dosažených poznatků vyplývá, že první varianta má výhodu samostatného výběru dodavatele. Pro plnění tohoto předmětu veřejných zakázek je třeba požadovat odlišné kvalifikační předpoklady, než jsou kladeny na zpracovatele KoPÚ. Řešitel musí být schopen respektovat metodu identifikace drenážních systémů (Tlapáková a kol. 2016), rámcově srovnatelným způsobem např. s právě probíhajícím pilotním projektem Identifikace odvodňovacích systémů, zadavatel SPU. Při volbě této varianty přichází v úvahu paralela s prováděnými aktualizacemi bonit (rok před zahájením KoPÚ). Obdobným způsobem by bylo zcela jistě možné uvažovat i o pořízení a přípravě podkladů o stavbách odvodnění, a to samozřejmě včetně tvorby podkladů, pořízených snímkováním RPAS o GSD = 10 cm pořízených v určených termínech a podmínkách.

Obecně lze nahlížet na snímkové podklady využitelné ke KoPÚ z několika pohledů. Prvním z nich je jejich využitelnost posuzovaná z hlediska jejich polohové přesnosti. Polohová přesnost významně souvisí s prostorovým rozlišením snímků (GSD), z nichž jsou podklady pro řadu lidských činností vyráběny. U obecně dostupných zdrojů (obvykle bezplatných) je obvykle polohová přesnost negarantovaná. Hlavní výhodou pořízení si vlastních snímků z většinově vegetačního období pomocí RPAS je fakt, že sami můžeme zvolit okamžik snímkování v souvislosti, a v okamžiku, kdy výsledná ortofotomapa nám s vysokou pravděpodobností napomůže ke kvalitní a přesné interpretaci, identifikaci a lokalizaci prvků drenážního odvodnění na předmětných plochách, na kterých budeme projekční práce související s KoPÚ provádět. Systém „Snímkuj teď“ se již osvědčil při experimentálním snímkování v předchozích projektech.

Výběr nejvhodnějšího období pro snímkování ve prospěch zpracovatele KoPÚ se obvykle stává otázkou kompromisu. Při rozhodování o nejvhodnější době snímkování pomocí RPAS jsme postaveni před problém, zda upřednostnit požadavek na výrobu kvalitního modelu povrchu (DMP), a to především v mírně svažitých tratích do 3^{deg} nebo zvýšit interpretační možnosti výsledného ortofoto ve prospěch samotné projekce KoPÚ a lokalizace a identifikace biotických krajinných prvků nad ortofoto. Ideálním řešením je provést v základním modu dvojí snímkování, v souladu s uvedeným účelem snímkování, včetně zohlednění specifických podmínek pro účely identifikace drenážních systémů (POZ).

Takto získané podklady by měl zpracovatel KoPÚ využít při návrhu všech typů opatření v rámci PSZ a pro návrh nového uspořádání pozemků. Navíc pro tyto účely lze, v souladu s metodickým návodem k provádění pozemkových úprav, realizovat průzkum nejen v jednom katastru, ale sloučit více katastrů. Je také zřejmé, že odbornost nutná pro získání podkladů o odvodnění včetně leteckých snímků není nutná k provádění vlastních KoPÚ.

Naproti tomu ve druhé variantě je vše závislé na zadání a výběru řešitele. Je také méně efektivní provádět průzkumy jen pro jeden katastr, resp. striktně vymezené území řešené KoPÚ.

Díky existenci relevantních podkladů o vodohospodářských stavbách, by státní správa konečně mohla respektovat stavby odvodnění ve svých rozhodnutích při komunikaci s projektanty. Příkladů dokládajících i toto „prázdné místo“ má řešitelský tým k dispozici celou řadu.

Tím se opět vracíme na začátek, žádost o pozemkové úpravy, a to, kdo ji podává a s jakým očekáváním a povědomím. Zde se otevírá další možný přístup, a sice prověřit v následujícím období řešení možnosti zadávání zpracování podkladů o odvodnění obcemi 3. stupně. Znalost polohy a funkčnosti drenážních systémů znamená jednoznačně zkvalitnění rozhodnutí, která jsou aktuálně vydávána s mizivými nebo téměř nulovými informacemi o podpovrchových systémech odvodnění.

Zároveň je nutno upozornit na závažnost KoPÚ, kdy schválený PSZ v rámci schválených a zapsaných KoPÚ v katastru nemovitostí nahrazuje územní rozhodnutí!

Z hlediska respektování platné legislativy, s touto problematikou související, by bylo žádoucí, kdyby vodoprávní úřad požadoval identifikaci drenážních systémů, resp. zajištění aktuálních informací o jejich skutečné poloze v terénu, vždy jako součást KoPÚ.

II. Vlastní dotčení staveb k odvodnění pozemků v rámci KoPÚ:

Z hlediska dotčení těchto staveb je nutné dotčení rozdělit na dvě části.

1) První část, kdy je jednotlivými stavbami (objekty) v rámci PSZ dotčena vlastní stavba k odvodnění pozemku (HOZ i POZ).

Nejčastější případy dotčení odvodnění u těchto staveb:

Polní cesty

U polních cest dochází ke křížení s HOZ, a to vybudováním nových propustků nebo brodů či rozšířením stávajících propustků. Je nutné si uvědomit, že výstavbou propustku či brodu dochází ke zrušení části stavby vodního díla. Tato dotčení jsou viditelná a zpracovatel PSZ může navrhnout taková opatření, aby výstavbou nové polní cesty nebo rekonstrukcí stávající polní cesty nedošlo k negativnímu ovlivnění staveb odvodnění a zachování odtokových poměrů v předmětném území.

U křížení nebo souběhu nové polní cesty s HOZ (zakryté) či POZ je nutné dbát na zachování funkčnosti stavby odvodnění. Přerušené drény nebo přerušené zakryté (trubní) HOZ je třeba přepojit (zachovat kontinuitu odtoku), pod tělesem vlastní polní cesty potrubí zajistit proti poškození (např. obetonováním). Při vlastní stavbě je pak nutné zabezpečit, aby drenážní systémy byly chráněny proti poškození (např. rozdrčení pojezdy apod.). Již při zpracování projektové dokumentace pro vydání stavebního povolení je třeba tedy počítat s ochranou vlastní stavby odvodnění.

Specifickým dotčením staveb odvodnění je doprovodná zeleň u polních cest, kdy je nutné navrhnout výsadbu nových keřů a stromů s ohledem na existenci zakrytých HOZ a POZ. Výsadby musí být navrženy tak, aby kořenový systém v budoucnosti nezpůsobil neprůchodnost potrubí, a tím i nefunkčnost odvodnění nad vlastní výstavbou („proti vodě“).

U nových polních cest je nutné si uvědomit, že v mnoha případech trasa polní cesty mění dílčí povodí a je třeba důsledně vyhodnotit odtokové poměry. V případě cestních příkopů a jejich zaústění do recipientu (HOZ, vodní tok, silniční příkop apod.) je třeba posoudit kapacitu recipientu a vyhodnotit zda recipient vody z cestních příkopů pojme, aniž

by došlo ke zhoršení odtokových poměrů. Stavba HOZ má svoji jasně danou kapacitu (zpravidla Q_2 v luční trati a Q_5 v polní trati) a při zaústění většího množství vod by mohlo docházet ke škodám na níže ležících pozemcích (to platí i u ostatních recipientů). Nelze ani opomenout, a vždy je nutné dorešit, zaústění odvodnění pláňe polní cesty do vlastního recipientu.

Vodní nádrže (dále jen „VN“) nebo poldry (suché retenční nádrže)

U výstavby VN nebo poldrů může dojít též ke zrušení části vodního díla (a to jako jak HOZ tak i POZ). Platí jako u polních cest, že výstavbou nesmí dojít k negativnímu ovlivnění těchto odvodňovacích staveb (jejich znefunkčnění).

Protierozní opatření

Jako u jiných, výše uvedených staveb, nesmí dojít k negativnímu ovlivnění ostatních staveb k vodohospodářským melioracím pozemků. V případě průlehů, které soustřeďují a odvádí dešťové vody do recipientu, musí být zaústění těchto vod koncepčně řešeno obdobně jako u cestních příkopů polních cest.

Biologická opatření – opatření k ochraně přírody (biocentra, biokoridory, interakční prvky)

Při projektování a vlastní realizaci biologických opatření je třeba postupovat tak, aby kořenový systém v budoucnosti nezpůsobil neprůchodnost potrubí, a tím i nefunkčnost stavby k odvodnění pozemku. Je nepřijatelné primárně navrhovat biologická opatření na POZ. V případě, že biologická opatření nelze umístit mimo plochu POZ, pak je třeba důsledně zabezpečit funkčnost odvodnění i po realizaci biologického opatření (např. nové sběrné drény, které podchytí vody z drenů výše ležících a vodu odvedou do vhodného recipientu, technické zabezpečení, izolace potrubí před prorůstáním kořeny apod.).

2) Druhá část, kdy stavby odvodnění jsou využity pro návrh opatření a vlastní stavby v rámci PSZ

Revitalizace HOZ, vodního toku

Jedná se o revitalizaci recipientů (HOZ, VT), a to otevřených i zakrytých. Revitalizací otevřených HOZ (obr. č. 1) a recipientů se rozumí vyměščení, rozvolnění trasy koryta (profilu) s možným vládáním tůní (průtočné, boční) a mokřadů, včetně výsadby doprovodné zeleně. U zakrytých (trubních) HOZ a jiných recipientů se pak jedná o odkrytí (odtrubnění) a vymodelování nové trasy v předem vymezeném pásu. Takové revitalizace je vhodné zahrnout do budovaných biocenter, biokoridorů neb interakčních prvků (obr. č. 2).

Obr. č. 1 – Příklad revitalizace HOZ v k.ú. Vesec u Jičína – po realizaci

Obr. č. 2 – Příklad revitalizace (RVT) HOZ v k.ú. Vesec u Jičína – součást lokálního biokoridoru (šířka meandrujícího pásu Ø 20 m s bočními a průtočnými tůňmi)

Z hlediska křížení trasy revitalizace HOZ nebo jiných recipientů s polní cestou je vhodné zvolit brod, který nebrání migrační propustnosti a netvoří v profilu překážku (obr. č. 3).

Obr. č. 3 – Brod na polní cestě v rámci revitalizace Holubího potoka (Jizerské hory)

Je nutné upozornit, že pro revitalizaci je třeba vymezit dostatečně velký pozemek vhodného tvaru s přihlédnutím na morfologii terénu.

Mokřady

Budovat mokřady lze na HOZ (obr. č. 4) i POZ, ale i v nívách vodních toků (nelze však toto budování mokřadů zaměňovat za „legalizaci“ poruch na odvodňovacích stavbách – i za přispění dotačních titulů MŽP). Mokřady mohou být součástí revitalizace HOZ či vodního toku nebo i biocentra či biokoridoru.

Při zakládání mokřadů na odvodněné ploše je třeba si uvědomit, že se nejedná o přirozený mokřad, že jeho založením nesmí být znehodnocena stavba odvodnění a že musí být tato stavba i plánovaný mokřad řešeny jako celek, včetně dotace mokřadu drenážní vodou, a to i z hlediska její jakosti.

III. Závěr

Shrnutí hlavních zásad při dotčení staveb k vodohospodářským melioracím pozemků jednotlivými prvky navrženými v PSZ:

- Vodohospodářská opatření by měla být jednou z priorit navrhovaných opatření v rámci KoPÚ.

Obr. č. 4 – Mokřad na zakrytém (trubním) HOZ

- V nejvyšší možné míře využít nástroj KoPÚ pro zadržení vody v krajině.
- Maximálně využít veškeré zdroje informací a podkladů o stavbách k vodohospodářským melioracím pozemků
- Zachování funkčnosti odvodňovacích staveb, tzn. řešit stavbu odvodnění jako celek (POZ + HOZ).
- Zabezpečit důsledné a bezpečné odvedení povrchových a podzemních vod ze zájmového území.
- Důsledně prosazovat vhodná vodohospodářská opatření i přes neochotu/nevůli vlastníků a uživatelů pozemků s využitím všech dostupných informačních zdrojů, díky nimž lze zvýšit informovanost i postoj k těmto opatřením.

Poděkování:

Tento seriál vznikl za podpory projektu TH03030058 Postupy komplementace geodat a specifických dat bezkontaktními měřickými metodami ve prospěch důsledného uplatňování koncepčních nástrojů komplexních pozemkových úprav jako součást úvodní etapy řešení.

Literatura

- Metodika vymezení krajinného prvku „mokřad“, 2016
 Metodický návod k provádění pozemkových úprav, SPÚ, 2016
 Šafář, V., Tlapáková, L., 2018: Interpretace prvků drenážního systému z archivních leteckých měřických snímků pro management odvodněných ploch – certifikovaná metodika. VÚMOP, v.v.i., Praha, 2018. Číslo osvědčení 10/2018-SPU/O ISBN 978-80-85881-99-8)
 Technický standard dokumentace plánu společných zařízení v pozemkových úpravách, SPÚ, 2016
 Tlapáková L., Čmelík M., Žaloudík J., Karas J., 2016: Metodika identifikace drenážních systémů a stanovení jejich funkčnosti. VÚMOP, v.v.i., ISBN 978-80-87361-58-0

■ Udělení čestného členství v komoře ■

Na zasedání představenstva ČMKPÚ v Praze 3. září 2019 bylo uděleno čestné členství podle stanov komory dlouholetým pracovníkům, kteří se zasloužili o rozvoj oboru. Nejstarším vyznamenaným byl Ing. Václav Javorský, bývalý ředitel Agroprojektu, dále Ing. Kamil Kaulich, bývalý vedoucí oddělení pozemkových úprav, zástupce ředitele Ústředního pozemkového úřadu, člen výkonného výboru Pozemkového fondu a dlouhodobý člen redakční rady časopisu Pozemkové úpravy. Nejmladším čestným členem komory byl jmenován Ing. Václav Alexandr Mazín, Ph.D., vrchní rada ve výslužbě a bývalý ředitel Krajského pozemkového úřadu Plzeňského kraje. Přejeme všem klidný a bohatý čas na prahu období zrajícího vína. **RR**

Příprava listů opatření typu Alokaliť plošného zemědělského znečištění pro plány dílčích povodí

Etapa (M): Ověření efektivity navržených opatření z hlediska transportu NL a erozního P do vodních toků

Cíl práce

Otestovat výpočetní linku a postupy pro ověření účinnosti navrhovaných opatření:

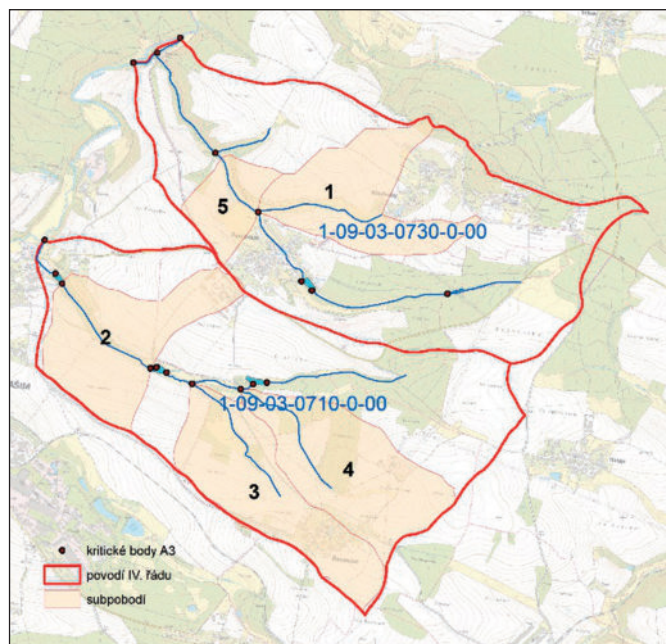
- povrchový odtok,
- eroze,
- transport erozních splavenin,
- transport erozního fosforu

Provedeno na dílčím reprezentativním vzorku návrhu opatření

- Jak popsat navržená opatření pro model
- Jak se opatření projeví
- Jaká bude celková účinnost
- Pro uzávěrové profily povodí 4. řádu

Lokalita

- 2 povodí IV. řádu
- Celkem 5 sub-povodí (označeno 1-5), které přísluší ke kritickým bodům A3 (kategorie 4 a 5)

OPATŘENÍ NAVRŽENÁ Sweco Hydroprojekt a.s.

Typ opatření*	v sub-povodích	mimo sub-povodí	zahrnuto do eroz. modelu
Liniová opatření			
Kontrolované stárnutí drenáže	9	—	ne
Liniová zeleň	—	—	ano
Odkrytí drénu	25	2	ano
Odkrytí HOZ	1	—	ano
Ochranná hrázka	—	—	ano
Polní cesta s protierozní funkcí	—	—	ano
Protierozní mez	6	2	ano

Průleh odváděcí	—	—	ano
Průleh retenční	11	19	ano
Průleh svodný	4	5	ano
Převody vod HOZ	2	—	ne
Převody vod POZ	29	10	ne
Příkop svodný	8	6	ano
Příkop záchytný	3	—	ano
Regulace POZ	1	1	ne
Revitalizace VT	5	2	ne
Snížení intenzity drenážního odvodnění	1	4	ne
Terasování	—	—	ano
Zasakovací drén	1	3	ne

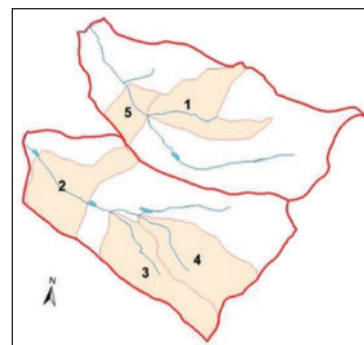
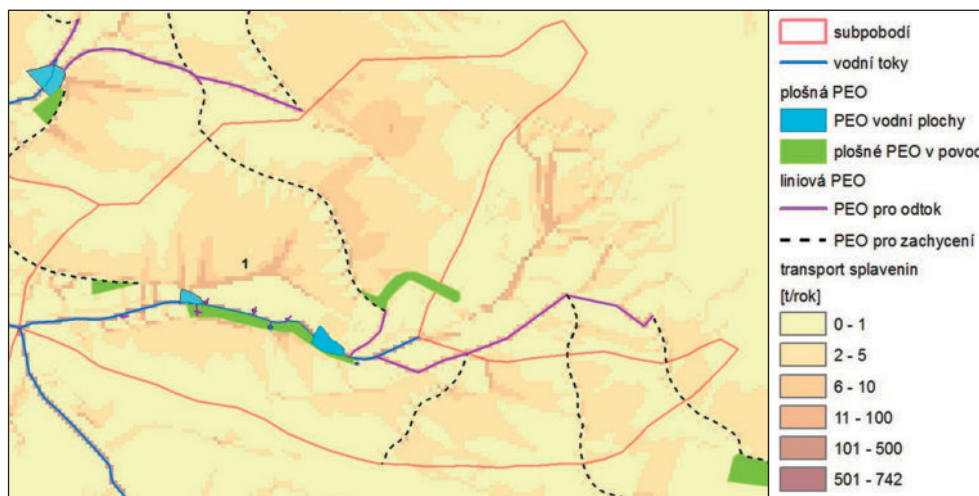
Typ opatření*	v sub-povodích	mimo sub-povodí	zahrnuto do eroz. modelu
Plošná opatření			
Mokřad	1	1	ano
Plošné odstranění P	9	5	ne
Protierozní nádrž/jímka	8	3	ano
Suchá nádrž	—	1	ano
Tůň	19	3	ano
Vegetační doprovod	1	1	ano
Zalesnění	—	1	ano
Ztravnění – infiltrační	—	—	ano
Zatavnění údolnice	—	3	ano
Zatavnění pás	17	1	ano
Bodová opatření			
Biofiltr	4	1	ne
Kořenová čistírna	3	—	ne
Lokální eliminace	7	1	ne
Regulace HOZ	—	—	ne
Regulace odtoku	—	—	ne
Rozdělovací objekt	5	5	ne

* Červeně označená opatření, která se vyskytují v pilotním povodí a jejich účinek bude prezentován

Výsledky SUB-POVODÍ 1

Typ opatření	Počet
odkrytí drénu	10
odkrytí HOZ	1
průleh retenční	3
příkop svodný	2

		stávající stav	nový	redukce [t(kg)/rok]	účinnost [%]
subpovodí 1	splaveniny [t/rok]	254	57	197	78%
povodí KB kategorie 4	fosfor [kg/rok]	244	21	223	91%

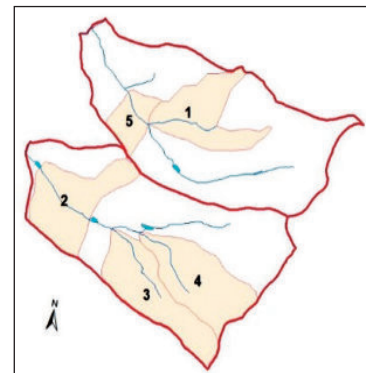
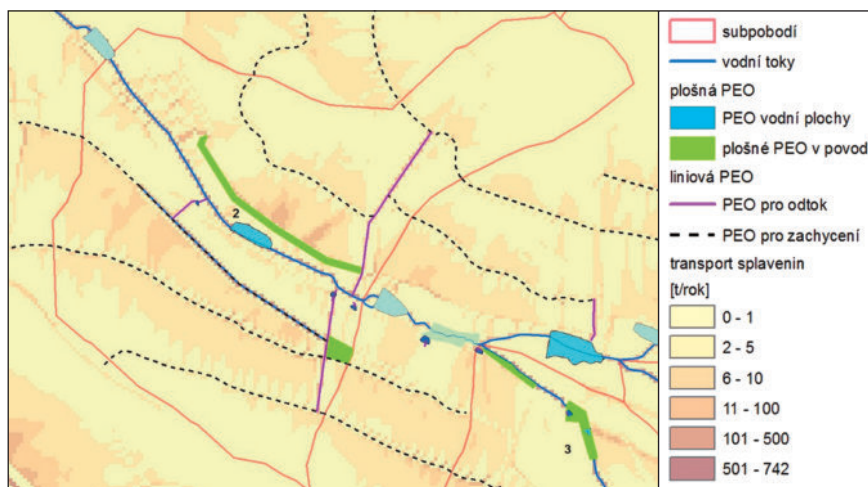

- Do odváděcích PEO vstup ročně 104 t sedimentu a 51 kg erozního fosforu.
- Většina množství je zachycena v nových sedimentačních jímkách s poměrem zachycení TE = 80 %.
- Sedimentační jímky mají největší podíl na celkové účinnosti navržených PEO.

Výsledky SUB-POVODÍ 2

Typ opatření/počet – odkrytí drénu 3, protierozní mez 1, průleh svodný 3, průleh retenční 4, příkop svodný 4, příkop záchytný 2, tůň 3, zatravněný pás 2, protierozní nádrž 1.

		stávající stav	nový	redukce [t(kg)/rok]	účinnost [%]
subpovodí 2	splaveniny [t/rok]	1091	212	879	81%
povodí KB kategorie 5	fosfor [kg/rok]	579	167	412	71%

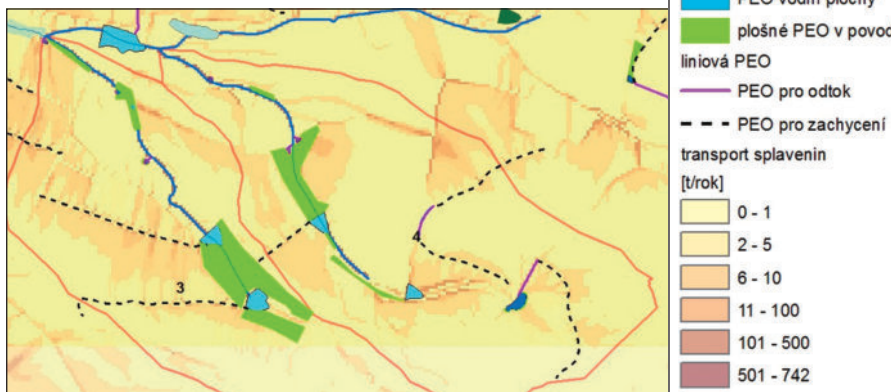
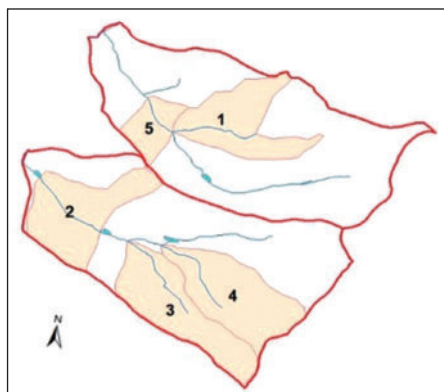

- Do odváděcích PEO vstup ročně 319 t sedimentu a 179 kg erozního fosforu.
- Většina množství je zachycena v nových sedimentačních jímkách s poměrem zachycení TE = 61 %.
- Sedimentační jímky mají největší podíl na celkové účinnosti navržených PEO.

Výsledky SUB-POVODÍ 3

Typ opatření/počet – odkrytí drénu 3, protierozní mez 1, průleh retenční 2, příkop svodný 1, tůň 3, zatravněný pás 6, protierozní nádrž 3

		stávající stav	nový	redukce [t(kg)/rok]	účinnost [%]
subpovodí 3	splaveniny [t/rok]	304	69	235	77%
povodí KB kategorie 4	fosfor [kg/rok]	206	69	137	66%

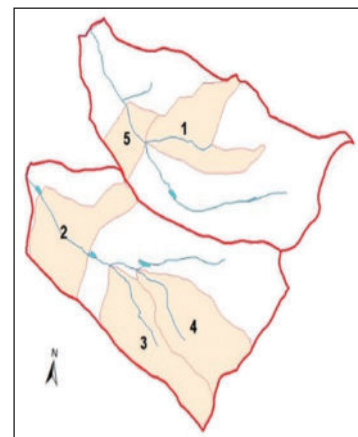
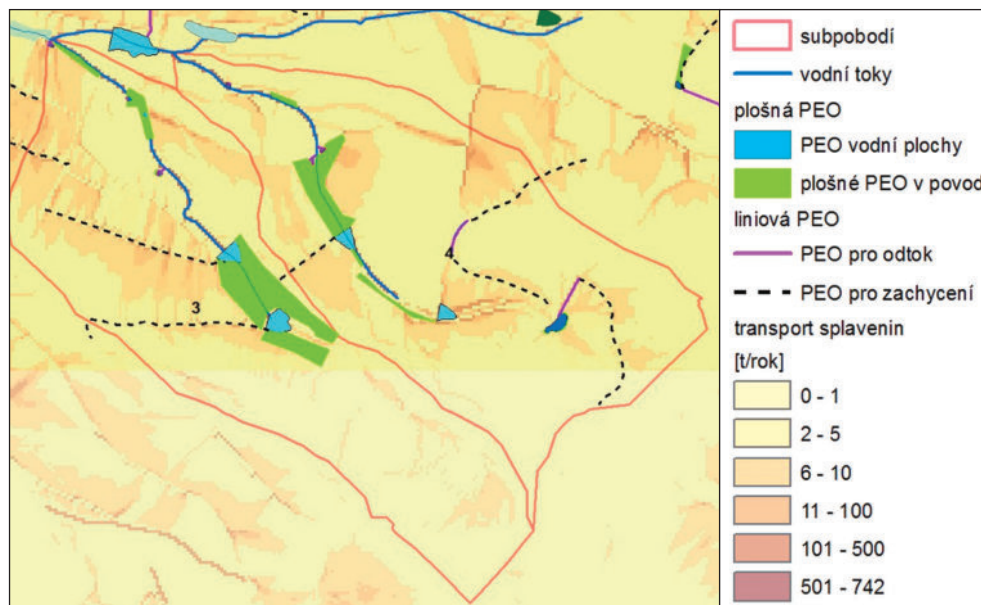

- Do odváděcích PEO vstup ročně 124 t sedimentu a 122kg erozního fosforu. **(Výsledky SUB-POVODÍ 3 – str. 8)**
- Přibližně polovina tohoto množství je následně redukována záchytným účinkem dvou navržených sedimentačních jímek (TE = 63 % a 89 %).
- Polovina množství vstupuje do vodního toku přímo bez zachycení, což snižuje celkovou účinnost navržených PEO.

Výsledky SUB-POVODÍ 4

Typ opatření/počet – odkrytí drénu 4, protierozní mez 2, průleh svodný 1, průleh retenční 2, příkop svodný 1, tůň 3, zatravněný pás 5, protierozní nádrž 2

		stávající stav	nový	redukce [t(kg)/rok]	účinnost [%]
subpovodí 4 povodí KB kategorie 4	splaveniny [t/rok]	236	95	141	60%
	fosfor [kg/rok]	229	84	145	63%

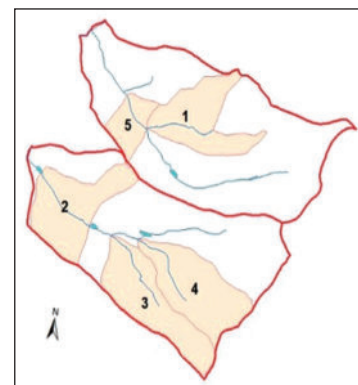
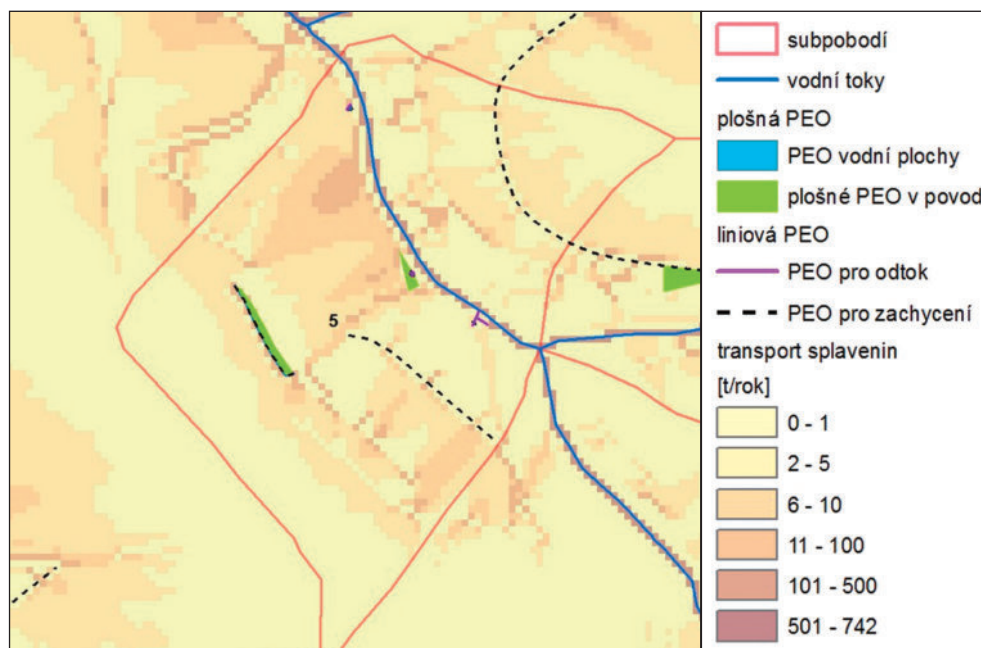

- Do odváděcích PEO vstup ročně 134 t sedimentu a 112 kg erozního fosforu.
- Přibližně polovina tohoto množství je následně redukována záchytným účinkem dvou navržených sedimentačních jímek (TE = 62 %).
- Polovina množství vstupuje do vodního toku přímo bez zachycení, což snižuje celkovou účinnost navržených PEO.

Výsledky SUB-POVODÍ 5

Typ opatření/počet – odkrytí drénu 5, protierozní mez 2, příkop záchytný 1, tůň 3, zatravněný pás 1, vegetační doprovod 1

		stávající stav	nový	redukce [t(kg)/rok]	účinnost [%]
subpovodí 5 povodí KB kategorie 5	splaveniny [t/rok]	737	469	268	36%
	fosfor [kg/rok]	380	375	5	1%

- Do odváděcích PEO vstup ročně 100 t sedimentu a 137 kg erozního fosforu.
- V subpovodí nebyl navržen sedimentační jímky. V případě vstupu splavenin z navržených PEO do vodních toků nebude toto množství nijak zachyceno.
- Chybějící záchytné prvky na síti vodních toků a mohou v případě špatné funkčnosti retenčních prvků a přímého transportu sedimentu z těchto prvků do vodního toků výrazně snížit účinnost navržených PEO.

Výsledky pro obě pilotní povodí IV. Řádu

		stávající stav	nový stav bez zachycení v odváděcích PEO v ploše povodí	vstup do odváděcích PEO v ploše povodí	zachycení v odváděcích PEO v ploše povodí	odtok z odváděcích PEO v ploše povodí	nový stav včetně odváděcích PEO v povodí	účinnost[%]
1-09-03-0710-0-00	splaveniny [t/rok]	904	128	413	100	313	128 - 441	86% - 51%
	fosfor [kg/rok]	453	128	252	48	204	128 - 332	72% - 27%
1-09-03-0730-0-00	splaveniny [t/rok]	1161	693	342	13	329	693 - 1022	40% - 12%
	fosfor [kg/rok]	407	347	294	14	280	347 - 627	15% - -54%

- Do odváděcích PEO v ploše povodí vstup ročně 413 t / 342 t sedimentu a 252 kg / 294 kg erozního fosforu.
- Část splavenin / fosforu je v těchto PEO zachycena, část může být transportována dále do hydrografické sítě.
- V případě vstupu těchto splavenin / fosforu do hydrografické sítě bude značná část zachycena ve vodních nádržích v povodí, jejichž poměr zachycení se pohybuje v rozmezí 22 – 100%.
- V případě dobré funkčnosti těchto zachytných nádrží má navržený systém účinnost (z hlediska transportu splavenin) 40 – 80%.
- Pravděpodobně bude docházet k postupnému zanášení navržených sedimentačních jímek a nádrží a zhoršování kvality vody v těchto útvech v důsledku přísunu erozního fosforu.
- Zároveň dochází i přes návrh systému PEO k značnému transportu půdy a erozního fosforu z pozemků v povodí. V případě nefunkčnosti systému navržených sedimentačních nádrží a jímek může v důsledku transportu splavenin a erozního fosforu prostřednictvím některých prvků do hydrografické sítě dojít až ke zhoršení stávající situace.

Zkušenosti s realizací vodohospodářských staveb v rámci pozemkových úprav aneb co je třeba ke stavbě malé vodní nádrže?

Ing. Jaroslav Tměj

Pokud jste dokázali poslouchat až sem, tak vidíte, že se do téhle Stavby malé vodní nádrže, které jsou v současnosti tak zmiňované v souvislosti s adaptací na klimatické změny, dnes pusť jen nadšenec, nebo v dobrem trošku blázen.

Zapomeňte na výkřiky poslanců, že pro malé vodní nádrže nebudete potřebovat stavební povolení, projekty, vyjádření. Z toho co je dále v příspěvku uvedeno vyplývá, že pokud nechceme anarchii, tak to není možné. Ale je možné, aby stát nepožadoval duplicitní vyjádření, zkrátil lhůty a především měl zkušené úředníky s odpovídající kvalifikací. To je ale problém, protože školy, které by je to mohly naučit, nemají žáky a zanedlouho nebudou ani učitelé.

I. Stavba malé vodní nádrže, co potřebujete ke stavbě

1. Co je malá vodní nádrž (MVN):

Dle ČSN 752410 nádrž o výšce hráze do 9 m a objemu 2 000 000 m³ vody.

Občas se objeví i jiné členění, nádrž do 2 ha apod.

2. MVN musí splňovat tyto požadavky dle ČSN:

- Bezpečnost a spolehlivost vodního díla. Nádrže jsou zařazeny dle kategorizace nádrží I-IV., dělá v podstatě jen TBD a.s. Praha, v Brně má pobočku.
- Soulad s územně plánovací dokumentací.
- Začlenění do krajiny, ochrana přírody.
- Potřeby zemědělství a lesnictví, případně jiné veřejné zájmy
- Hydrologie toku a povodí – to jsou údaje o průtocích, morfologii terénu apod.
- Návaznost na již existující nádrže.
- Vliv na stávající, případně plánované stavby, především studny, okolní pozemky, infrastrukturu.
- Soulad s Plánem oblasti povodí. Spravuje správa povodí, což jsou jednotlivé státní podniky (Povodí Moravy, Labe, Vltavy, apod.).

3. Nezbytné průzkumy:

- Biologický – chráněné rostliny, chránění živočichové (Mihule potoční, Vranka obecná, různé rostliny).
- Stanovisko báňského úřadu z hlediska výskytu chráněných ložisek nerostných surovin.
- Průzkum, zda se nejedná o zvláště chráněné území (každá údolní niva je významný krajinný prvek), evropsky významné lokality, ptáčí oblasti.
- Geodetické podklady, účelovou mapu, pro první návrhy dnes stačí model reliéfu, teď už je č. 5, katastrální mapu, na které **musí** být současný stav, mapový podklad musí být na souřadnicovou síť JTSK a výškovou síť BPV. Výsledky budou dále sloužit pro různé informační systémy a tak vše musí být jasně specifikováno.
- Hydrologické údaje – to jsou údaje od ČHMÚ. Potřebujete n-leté a m-denní vody, v případě suché nádrže, která má transformovat povodňové průtoky, tak ještě objem a tvar povodňové vlny.
- Údaje o splaveninovém režimu, to sice norma říká, ale v praxi se většinou neděje.
- Průzkum jakosti vody, potřebujete znát agresivitu vůči betonu a pokud chcete nádrž ke koupání nebo závlaze, tak její zdravotní nezávadnost.

4. Inženýrskogeologický průzkum

Účelem odpověď na zásadní otázku, zda je možné nádrž realizovat v dané lokalitě. Musí stanovit zdroj zeminy na hráze, zda vůbec zadrží vodu, odolnost břehů proti sesuvům a degradaci.

Teoreticky lze nádrž postavit kdekoli, na kopci, na propustných zeminách, atd. atd. Jde jen o to, kolik to bude stát. Norma stanovuje tak zvaný objemový ukazatel

Objem zadržené vody

Objemový ukazatel = -----
Objem hráze

To ale platí jen pro zemní hráze a údolnice, tento ukazatel by měl být vyšší než 4. (Dříve uváděla norma číslo 12). Cena za 1 m³ zadržené vody by se měla pohybovat okolo 300,- Kč/ 1 m³ vody. Často se ale setkáváme s tím, že je to i 1000,- Kč/ 1 m³. Naši předci nám totiž všechny pořádné profily dávno vybrali.

5. Výběr místa pro nádrže

- Měly by rozhodovat terénní podmínky, velikost vodního zdroje, geologické podmínky, výskyt zemin pro násyp hráze.
- Co je ale nejpodstatnější – vlastnictví pozemků. Pak je tu spousta dalších omezujících faktorů. Z průzkumů vyplývá, že tudy nepovede dálnice, tranzitní plynovod, že se zde nevyskytují chráněné druhy rostlin a živočichů.
- Je dobré se podívat do starých map a využít místa, kde nádrže byly, ale nesmí to být takové, které zanikly proto, že byly postaveny na špatném místě.

6. Co dál musí investor nechat zpracovat

Projekt pro územní řízení a požádat o územní rozhodnutí (žádáte na stavebním úřadě).

Po jeho zpracování zajistit projekt pro stavební řízení a získat stavební povolení na speciálním stavebním úřadě, to je odbor životního prostředí, vodohospodářský úřad.

Pokusit se získat některou z dotací, ať už v gesci MŽP nebo MZe. Na to je potřebný projektový manažer. (Ti se mohou nabízet, že oni dokážou získat dotaci, že někdo nejméně to pro ně dokáže zařídit).

7. Je tady možnost, jak si tyhle starosti částečně ušetřit

To znamená vybudovat nádrž či nějakou revitalizaci vodoteče nebo protipovodňovou ochranu obce v rámci Komplexních pozemkových úprav, které zajišťuje Státní pozemkový úřad.

Zákon o pozemkových úpravách říká, kdy je musí pozemkový úřad vyhlásit, na požadavek vlastníků pozemků více jak 50ti % výměry, nebo z jiných závažných důvodů. Těmito důvody je především ochrana před povodněmi – pozemkové úpravy by měly hlavně řešit nebezpečí lokálních povodní.

Dále na základě požadavků investorů staveb důležitých pro stát (dálnice, železniční koridory).

V rámci KoPÚ lze na tzv. společná zařízení – cesty, vodohospodářská zařízení a opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí použít státní a obecní půdu, nebo pozemky vykoupit, či kráti nároky vlastníků půdy.

8. Výhody tohoto postupu

Nádrž, poldr atd. lze získat pro obec zadarmo, bezúplatným převodem. Je však potřeba spolupráce starosty při jednáních s vlastníky a uživateli půdy pro snazší získání pozemků a souhlasů vlastníků se směnou pozemků.

9. Nevýhody

Především dlouhá doba trvání. Od zahájení KoPÚ po kolaudaci nádrže cca 8 let (to jsou 2 volební období). Výkyvy ve financování pozemkových úprav, závislost na dotační politice, státu a jiných zdrojů financí.

I když v současnosti v rámci „boje“ proti suchu (neznámo proč se suchem bojujeme, než abychom se s ním naučili žít) má pozemkový úřad měnit strategii a zadržení vody v krajině preferovat.

II. Zkušenosti s realizacemi vodohospodářských staveb v rámci pozemkových úprav

Pozemkové úřady umí vybudovat nádrže a protipovodňová opatření. Pro prezentaci jsou záměrně voleny nádrže starší, aby bylo vidět, jak vypadají, když konečně fungují.

Jedním z průkopníků budování nádrží byl pozemkový úřad Hradec Králové. Na území mikroregionu Černilovska bylo přes 90% zorněné půdy.

Tady se podařilo v rámci pozemkových úprav vybudovat cca 10 nových vodních ploch s okolní výsadbou v rámci biocenter, biokoridory. Samozřejmě s velkým přispěním starostů a zastupitelstev obcí mikroregionu.

Pokoušeli jsme se, aby v rámci diplomových prací studenti provedli alespoň částečně kvalifikované vyhodnocení dopadů na krajinu, např. před realizací v lokalitě byli 2 zajištěni, po výstavbě a zapojení do krajiny jich bylo 10.

Výsledky prací však nebyly moc důvěryhodné, tak snad až budoucnost to nějak zhodnotí.

Další jsou protipovodňová opatření

Tam se můžete setkat i s účelově vypsanou jednoduchou pozemkovou úpravou pro ochranu území.

Poldr Svitavy Předměstí je důkazem, že lze vybudovat MVN i v rámci jednoduché pozemkové úpravy. Svitavami protéká Studený potok, který byl postupně, jak se město rozrůstalo, schován pod zem, v části byly klenby z dob německého osídlení, dále zatrubnění různých profilů. Tím byl limitován rozvoj území.

Další suché nádrže byly vybudovány pro ochranu Lična, Předměřic, Slatiny nad Zdobnicí a další. V rámci pozemkové úpravy byly získány pozemky a vybudován poldr na transformaci 100leté povodně na minimální odtok vody do města. ■

Sovenice na Nymbursku se po realizaci pozemkových úprav nemusí bát zatopených dvorů a zahrad

Ing. Zdeněk Jahn, CSc., SPÚ, vedoucí Pobočky Nymburk

Sovenice je vesnice na severu okresu Nymburk. Je součástí obce Křinec a nachází se 3 km severozápadně od Křince při silnici druhé třídy č. 275. V obci se nachází architektura polabského stylu s památkově chráněnou zónou s řadou selských domků a chalup.

Komplexní pozemkové úpravy zde byly zahájeny na základě žádosti vlastníků pozemků v roce 2004 a návrhová část byla ukončena zápisem DKM do katastru nemovitostí v roce 2007.

Výměra celého katastrálního území je 466 ha, z toho orná půda tvoří 412 ha. Obvod pozemkové úpravy i s částmi sousedních katastrálních území činil cca 580 ha. Prakticky každý rok při jarním tání sněhu docházelo k zatopení zahrad a dvorů v obci a ke škodám na majetku vlastníků nemovitostí. Poslední zatopení bylo v březnu 2006.

Obr. 1. Zahrada u čp. 63 Sovenice (KN č. 861) 28. března 2006

Řešením tohoto problému byly komplexní pozemkové úpravy. Dlouhý táhlý svah severně od obce byl ve východní části rozdělen po vrstevnicích na menší celky hlavními polními cestami s doprovodnou zelení C 8, C 9 a C 15 a C 11. Povrch hlavních polních cest je asfalto-betonový nebo penetrovaný a vodní režim je upraven podélnými drény, které jsou zaústěny nejen do vsakovacích jímek velikosti 2x2x2m, ale také do místního biocentra ŽP 1 a obtokového kanálu P 1. Podél hlavních polních cest jsou vysázeny pásy doprovodné zeleně stromů a keřů. Různá šíře a úprava těchto pásů je dána potřebou vsakování povrchové vody.

Obr. 2. Výstavba hlavní polní cesty C 15 a zaústění drénů do biocentra ŽP 1

Hlavní polní cesty byly v této severo-východní části katastrálního území doplněny třemi vedlejšími kolejovými cestami C 10, C 13 a C 14 s drenáží umístěnou v ose cesty a doprovodnou zelení. Kromě vsakovacích jímek a biocentra ŽP 1 jsou drény vyvedeny také do suchého poldru severně před zastavěným územím obce Sovenice.

Obr. 3. Polní cesta C 8 s doprovodným vsakovacím pásem zeleně včetně příkopu

Obr. 4. Vedlejší polní cesta C 10 s doprovodnou zelení

Obr. 5. Vedlejší polní cesta C 14 – umístění drénu v ose

V severo-západní části katastrálního území Sovenic byla protipovodňová ochrana obce řešena obtokovým kanálem doplněným před obcí suchým poldrem. Délka obtokového kanálu činí 795 m. Průměrný podélný sklon terénu v trase koryta kanálu je cca 1,5%. Vodu do kanálu přivádí z koryta vodního toku Rojdánka rozdělovací objekt. Rozdělovací objekt je železobetonový s kamenným obložením dna a stěn a je zakončen balvanitým skluzem. Voda do rozdělovacího objektu přitéká z propustku DN1200, který je schopen převést 3,5 m³/s vody. Koryto kanálu spolehlivě převede prů-

tok pětileté povodně. Větší povodňovou vlnu má zachytit nově vybudovaný polder na původním korytě potoka Rojdánka těsně před obcí Sovenice. Podél obtokového kanálu je z jedné strany vysazena doprovodná zeleň.

Obr. 6. Přehled vybudovaných společných zařízení KoPÚ Sovenice

Obr. 7. Původní koryto vodního toku Rojdánka

Obr. 8. Obtokový kanál P 1 – kamenitý skluz a doprovodná zeleň

Polder je situován severně nad obcí Sovenice, retenční objem nádrže činí 2547 m³. Hráz je čelní homogenní, sypaná z jílovito-písčitých hlín, o délce 56 m s šířkou koruny hráze 3 m. Ochrana hráze před přelítem je zabezpečena bezpečnostním přelivem. Bezpečnostní železobetonový přeliv

je sdružen s výpustným objektem. Odtékající voda je odváděna balvanitým skluzem a opevněným korytem do stávajícího koryta potoka Rojdánky, maximální objem nádrže je 4330 m³ při ploše hladiny 2836 m².

Obr. 9. P 1 – zpevněný začátek obtokového kanálu

Obr. 10. Obtokový kanál P 1 – rozbočovací objekt

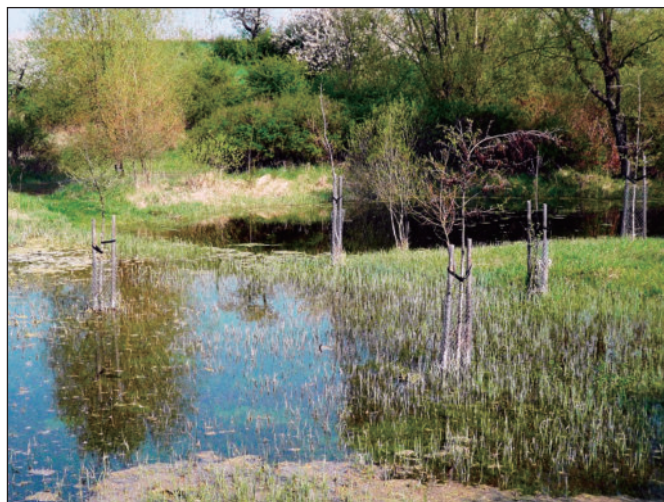
Obr. 11. Záchytný poldr při jarním tání 2015

Všechna tato vybudovaná společná zařízení doplňují vysázená biocentra a interakční prvky ŽP 1-4. Jejich funkcí je nejen zvětšení ploch zeleně a tím zvýšení ekologické stability celého území, ale také zadržování vody v krajině. Například při výsadbě ŽP 1 byly terénní úpravy nově přičleně-

Obr. 12. Hráz poldru v letních měsících 2017

ného pozemku provedeny tak, aby nasměrovaly povrchový odtok dešťové vody z této části interakčního prvku do staré vytěžené části hliníku, a spolu se svedenou drenážní vodou z okolních cest tvoří mokřadní část biocentra s rybníčky a tůňemi. Existence vodních prvků v biocentrech vytváří podmínky pro vznik druhově pestrého biotopu a obohacuje biocentra o vodní flóru a faunu.

Obr. 14. Biocentrum ŽP 1 – mokřadní část biocentra

Poslední součástí komplexu protipovodňových a protierozních opatření byla revitalizace nefunkčního trubního kanálu DN 300, který odváděl drenážní vody z území navazujícího severovýchodně na intravilán obce. Revitalizace spočívala ve zrušení úseku tohoto trubního kanálu a jeho nahrazení otevřeným korytem P 2, do kterého jsou vyústěny okolní drenáže. Koryto je jednoduchý lichoběžník o šířce dna 0,6 m a sklonu 1 : 1,5. Profil je ohumusován a zatravněn, dno je opevněno.

Závěrem je nutné připomenout, že protierozní a protipovodňová ochrana obce je řešena komplexem vybudovaných společných zařízení, jejichž nedílnou součástí jsou správně projektované hlavní a vedlejší polní cesty s doprovodnou zelení. Tyto cesty zajišťující nejen přístup vlastníkům na jejich pozemky, ale řeší částečně také vodní režim celého katastrálního území. Celková délka vybudovaných hlavních polních cest je 4370 m a vedlejších polních cest 3450 m.

Podklady: projekt komplexní pozemkové úpravy a PSZ k.ú. Sovenice vypracovaný Hydroprojektem a.s. Praha, projektant Ing. Zdeněk Šindler (2004 –2006). ■

Zdeněk Jahn: Inspiraci čerpám v přírodě a v ekologicky stabilní krajině

Rozhovor – interní zpravodaj SPÚ – ŽIJEME KRAJINOU – JARO 2019

● **Jak dlouho a na jakých pozicích pracujete (jste pracoval) pro SPÚ, případně pro jeho předchůdce?**

Začalo to v roce 1991, kdy jsem nastoupil na Okresní úřad v Nymburce na místo vedoucího referátu okresního pozemkového úřadu. V roce 2003 po zrušení okresních úřadů jsme se stali součástí Ministerstva zemědělství, Zemědělské agentury v Nymburce. Pokračoval jsem ve své práci jako vedoucí oddělení pozemkového úřadu a později po zrušení Zemědělských agentur jako ředitel Okresního pozemkového úřadu v Nymburce. V roce 2011 jsem byl kromě své práce pověřen také řízením Okresního pozemkového úřadu pro Prahu východ a zastupováním ředitele Krajského pozemkového úřadu. Po vzniku SPÚ v roce 2013 došlo ke sloučení Pobočky pro Prahu východ a Pobočky Nymburk, kde pracuji dodnes jako vedoucí. Od roku 1991 řídím práci stabilního kolektivu s dlouholetou praxí všech zaměstnanců.

● **Proč jste si vybral právě tuto práci? Co se vám na ní líbí a co naopak považujete za negativní, co by se mělo změnit?**

Oba rodiče pocházeli z vesnických hospodářství a v dětství jsme prarodiče často navštěvovali, strávil jsem tam hodně času pomáháním na dvoře a záhumnkách. Později jsem vystudoval na SZTŠ v Poděbradech obor pěstitel – chovatel, na VŠZ v Praze obor fyto technický a na Katedře základní agrotechniky vědeckou aspiranturu, kterou jsem ukončil v roce 1991. To vše mělo mnoho společného s přírodou, životním prostředím a zemědělstvím. Také v prvních

pěti letech praxe jsem pracoval jako agronom v JZD Poděbradská Blata se sídlem v Chotánkách. Tam jsem viděl naši polabskou krajinu v okolí Poděbrad intenzivně zemědělsky využívanou. Vysoké zornění, minimum lesů, luk a pastvin, velké bloky orné půdy bez remízů, mezí a minimum vodních ploch. Touha alespoň po částečné nápravě v naší krajině mě vedla právě na pozemkový úřad. Svou práci mám rád a líbí se mi každý dílčí úspěch, který vede ke zvýšení ekologické stability naší krajiny. Statistice nově vysazených stromů a keřů, protierozní a protipovodňová opatření, propustnost krajiny nejen pro člověka, ale také pro zvěř a živočichy. To všechno je naše práce a její výsledky zde po nás zůstanou. Snad jenom zvýšená složitost příprav a administrativa spojená s realizací projektů, výběrová řízení a nižší pravomoc na Pobočkách zpomalují naši práci.

● **Nedávno jste obdržel ocenění vašeho města. Myslíte si, že v tom sehrála roli i vaše příkladná aktivita v profesním životě? Pokud ano, proč?**

U příležitosti Dne Poděbrad 4. března 2019 mi byl udělen Křišťálový štít města Poděbrady za dlouholetou spolupráci s městem v oblasti pozemkové správy a krajinotvorby. Konkrétně jde o odbornou pomoc při přípravě pozemkových úprav v katastrálních územích města Poděbrady a o znaleckou činnost v oborech ekonomika ceny a odhady pozemků a trvalých porostů, zemědělství a půdoznalectví. Ocenění je i za soustavou vzdělávací činnosti nejen mezi naší zemědělskou veřejností, kterou zajišťuje Pobočný spolek České zemědělské společnosti se sídlem v Poděbradech, jehož jsem již více jak dvacet let předsedou. Jde také o přednášky s prezentací a výstavy fotografií o pozemkových úpravách, které zajišťuje naše pobočka pro střední školy, v minulém roce například GJP a SZeŠ a SOŠ Poděbrady. Podobně spolupracujeme i s ostatními městy a obcemi v našem obvodu působnosti. Za ocenění patří můj dík nejen vedení a zastupitelům města Poděbrady, ale také vedení SPÚ, které mi tyto činnosti umožňuje.

● **Máte nějakou realizaci pozemkových úprav, na kterou jste opravdu pyšný? A proč? Co je na ní jedinečného?**

Pyšný jsem na všechny naše realizace, především však na ty oceněné odbornou i laickou veřejností. Pokud mám vybrat jen jednu z nich, pak je to biocentrum ŽP-1 v katastrálním území Sovenice. To získalo kromě prvního místa v celostátní soutěži Společné zařízení roku 2011 také Cenu

ministra zemědělství. Jedinečné je tím, že z bývalé těžební jámy na hlínu, která sloužila dlouhé roky jako černá skládka, je dnes plně funkční biocentrum s vodní plochou. Přestože je polohou na kopci, podařilo se nám technickými opatřeními zajistit dostatek vody pro mokřad. Terénní úpravy pozemku nově přičleněného k původní těžební jámě byly provedeny tak, aby nasměrovaly povrchový odtok dešťové vody z této části biocentra do staré vytěžené části hlínku a spolu se svedenou drenážní vodou z okolních zpevněných polních cest tvoří mokřadní část biocentra s rybníčky a tůňemi. Existence takového vodního prvku v biocentru vytváří podmínky pro vznik druhově pestrého biotopu a obhacuje biocentrum o vodní flóru a faunu.

• Kde berete inspiraci pro svou práci?

Rozhodně v přírodě a v ekologicky stabilní krajině. Hodně s manželkou cestujeme, nejen po naší republice, navštívili jsme všechny kontinenty s výjimkou Antarktidy. Poslední dobou jezdíme s kamarády každoročně na přelomu dubna a května do Skotska. Krajina skotské nížiny i vysočiny je krásná a relativně stabilní. Krásné jsou také západní skotské ostrovy například Arran, Islay, Jura, Mull a především Skye. Nemají zde tak výrazný problém s degradací půd, erozí nebo zadržováním vody v krajině, za což vděčí vysokému podílu trvalých travních porostů, křovin, lesů, vodních ploch, mokřadů a rašelinišť. Zajímavý je například

malý ostrov Jura, kde na několika desítkách čtverečních kilometrů trvale žije pouhých 200 obyvatel a přibližně 7000 kusů jelení zvěře. Tady se cítím dobře a není to jen o té skotské single malt, kterou vždy rádi ochutnáme. Inspiraci čerpám i od různých spolků pro zlepšení naší krajiny, z nichž

bych rád uvedl alespoň CoolLAND. Jedná se o spolek pro ochranu zemědělské krajiny, se kterým od začátku jeho vzniku spolupracujeme.

• Vaše pobočka je velmi aktivní v osvětě, především u mladých lidí. Jaké všechny aktivity v tomto směru realizujete?

Takových aktivit je mnoho a proto se omezím na větší akce minulého roku. Naší práci jsem prezentoval pěti příspěvky na stránkách SPÚ v aktualitách z krajů, jedním článkem v časopise Krajinový inženýr, který je přílohou časopisu Vodní hospodářství 2/2018 a třemi odbornými články v časopisech Pozemkové úpravy. Přednášky s prezentací o pozemkových úpravách jsem uskutečnil v březnu na Gymnáziu Jiřího z Poděbrad, v dubnu na SZŠ a SOŠ Poděbrady v rámci akce SPÚ Týden krajiny, v květnu v Národním zemědělském muzeu v Praze, v červnu v Praze na ČVUT na konferenci rybníky 2018 s publikací článku do sborníku, v srpnu na akci Smart Venkov (nejen City) na zámku Lobeč organizovanou Celostátní sítí pro venkov a MAS Vyhličky. V říjnu jsem přednesl příspěvek s prezentací na shromáždění delegátů Českomoravské komory pro pozemkové úpravy. Výstavy fotografií z realizací společných zařízení na okresech Nymburk a Praha – východ naše pobočka instalovala v dubnu a září na středních školách SZŠ a SOŠ Poděbrady a Gymnázium Jiřího z Poděbrad. V červenci a srpnu jsem připravil pro budoucí studenty ČZU dvě exkurze s výkladem o pozemkových úpravách v rámci akce „Letní škola aplikované ekologie“, kterou pořádá FŽP České zemědělské univerzity v Praze. V září jsme si povídali se zemědělci a odbornou veřejností při akci Cyklotoulky Polabím za pozemkovou úpravou. Exkurze po společných zařízeních vybudovaných Pobočkou Nymburk se uskutečnily v květnu pro studenty FŽP ČZU v Praze a v listopadu pro posluchače FŽP UJEP v Ústí nad Labem.

• Zajímají se mladí lidé o problematiku ochrany půdy a krajiny?

Rozhodně ano, vidím to především v dotazech studentů při přednáškách a exkurzích. Je však těžké vysvětlovat příčiny pomalého postupu pozemkových úprav a nápravy naší krajiny, které závisí na velkém množství faktorů. Především je třeba, aby mladí lidé pochopili, že krajina je obrazem těch, kteří v ní žijí, a každý může být nápomocen třeba jen pouhým vysazením nového stromu či keře. Jsou to jednoduché počty, pokud by takový keř nebo strom zabíral jen 1 m², pak to v republice představuje ve výsledku přes 1000 ha nové zeleně ročně.

• Oslovují vás se žádostí o přednášku samy školy nebo jiná sdružení nebo jste vy ten, kdo aktivně přednášky nabízí?

Vzhledem k mé práci a další činnosti, o které jsme si řekli, mi nezbyvá času, abych dál nabízel lektorskou činnost. Někdy musím naopak odmítnout a doporučit některého z kolegů.

● **Kolik času vám příprava na přednášku zabere?**

Vzhledem k již hotovým prezentacím, které stačí jen aktualizovat či případně doplnit o nové fotografie, příprava přednášky pro studenty tolik času nezabere. Při exkurzích je nutné vytvořit navíc mapu trasy s fotografiemi vybudovaných společných zařízení a jejich popisem. To je časově náročnější. Nejvíce času zaberou přípravy přednášek s prezentací pro odbornou veřejnost na konferencích včetně článků do sborníků. To počítám na celé dny.

● **Co byste poradil kolegům z jiných poboček, kdyby chtěli být stejně aktivní jako vy?**

Kolegům radit nemusím, protože každý z nich ví, že bez propagace a prezentace naší práce by bylo málo žádostí vlastníků o pozemkové úpravy a tím by byla ohrožena existence celého našeho oboru. Je mi známo, že všechny pobočky mají mnoho krásných realizací společných zařízení a že je jejich vedoucí aktivně prezentují. Kdokoli, kdo by se chtěl na naši práci podívat a případně poradit, je k nám do Nymburka srdečně zván.

Zaujali nás vaše cyklotoulky po realizovaných pozemkových úpravách. Jak jste na nápad přišel, jak dlouho už akci děláte a jaký je o ní zájem?

První ročník jsem připravil v roce 2010, kdy moji dlouholetí kolegové Ing. Václav Mazín, Ing. Petr Grmela a Ing. Petr Láznovský projevíli zájem podívat se na realizace naší Pobočky Nymburk. V našem rovinatém Polabí mě napadlo jako dopravní prostředek právě kolo. Přidali se další kolegové a skupina 15 cyklistů byla na světě. Později se připojila i odborná a laická veřejnost. Zájem o tuto akci je velký, ale vzhledem k potřebě některých přesunů po veřejných komunikacích je větší skupina z hlediska bezpečnosti problematická. Celkem proběhlo pět ročníků cyklotoulek po obou námi spravovaných okresech Nymburk a Praha-východ.

● **Rozhovor děláme pro interní časopis, tedy pro ostatní zaměstnance. Co byste jim vzkázal nebo popřál?**

Především bych je rád pozdravil a popřál hlavně hodně zdraví a klidu na práci. ■

Exkurze studentů FŽP ČZU Praha na pobočce SPÚ v Nymburce ve dnech 19. a 20. června 2019

Ing. Zdeněk Jahn, CSc., vedoucí Pobočky Nymburk

Pobočka SPÚ v Nymburce společně se Středočeským pobočným spolkem Českomoravské komory pozemkových úprav připravily každoroční studentskou exkurzi, tentokrát ve dnech 19. a 20. června 2019. Pobočku Nymburk navštívilo 35 studentů FŽP ČZU v Praze oborů KPÚ (Krajinné a pozemkové úpravy), VK (Voda v krajině) a KI (Krajinné inženýrství).

První den dopoledne byl věnován prohlídce vybudovaných společných zařízení na území okresu Praha-východ. Studenti postupně navštívili lokální biokoridory LBK 1, 2 a 3 a nově založené biocentrum LBC 3 v k.ú. Brázdim, polní cestu HPC 5 včetně větrolamu IP1 v k.ú. Brázdim, polní cesty C3, C5 a C6 s doprovodnou zelení v k.ú. Popovice, biocentrum založené lesnickou technikou výsadby v k.ú. Dřevčice, retenční nádrž na Ostrovském potoce s biokoridory, biocentrem a s prameny minerálních vod v k.ú. Zápy, polní cestu HCZN1 v k.ú. Svémyslice, polní cesty včetně doprovodné zeleně VCS9, VCS10, VCS6 a VCN1 v k.ú. Zeleněč, nově postavené polní cesty před kolaudací HPCN1,

HPCS2 a HPCS1 v k.ú. Dobročovice a polní cesty HPC4 a HPC6 s doprovodným biokoridorem LBK 27 se zajímavým rozcestím se sochou Svatého Donáta a chráněnými stromy v k.ú. Škvorec.

Následovala přednáška s prezentací a občerstvením v zasedací místnosti Pobočky Nymburk na témata práce poboček SPÚ, výsadby biocenter a liniové zeleně a budování vodohospodářských opatření v procesu pozemkových úprav.

Terénní exkurze pokračovala na okrese Nymburk prohlídkou společných zařízení HPC1, 2, 6 a 7, kolejové cesty VPC2 a penetrované polní cesty VPC3 v k.ú. Kněžice, v minulém roce kolaudované cesty HPC 1 a VPC 2 v k.ú. Osek. Po přesunu k dálnici D11 studenti navštívili hlavní polní cesty HC 3, 13, 14, 22 a 24 včetně oceněného biocentra BC 7 s vodní nádrží IP4 a biokoridor BK4 v k.ú. Choťovice a navazující biokoridory BK4 v k.ú. Žehuň navádějící zvěř na zelený most přes dálnici D11, záchytný příkop přívalových srážek P1v k.ú. Dobšice, odhlučňovací pásy zeleně podél dálnice v k.ú. Choťovice, Žehuň, Dobšice a Kanín, pásy zeleně navádějící zvěř na podchody pod dálnici v k.ú. Sány.

Závěrem dne se studenti pro porovnání podívali na nejstarší kolejovou a asfaltovou polní cestu vybudovanou pobočkou Nymburk po první KoPÚ v k.ú. Oškobrň (před 20

lety). Program dále pokračoval v ekocentru a záchraně stanici živočichů Huslík v Poděbradech se zajímavým výkladem vedoucího pana Luboše Vaňka a s ukázkou nově vybudovaných tůní, plazníku, květné louky a chovaných zvířat. Večeře a nocleh byl pro mladé kolegy zajištěn v neďalekém kempu Poděbrady.

Druhý den pokračovala exkurze návštěvou různých starých biocenter založených zahradnickou technikou BC1, BC2 (oceněné prvním místem a cenou veřejnosti) a BC3 v k.ú. Netřebice, vedlejších kolejových polních cest C10, C13 a C14 (oceněných prvním místem) a hlavních polních cest C 11 a C15 v k.ú. Sovenice, interakčního prvku ŽP 1 v k.ú. Sovenice oceněného prvním místem a cenou ministra zemědělství, obtokového kanálu P1-SO-02 a retenční nádrže v k.ú. Sovenice chránící obec před přívalovými srážkami. Následovala prohlídka hlavní polní cesty C1 s oboustrannou alejí a vedlejší travnaté polní cesty C2 s větrolamem v k.ú. Bobnice. Závěrem studenti viděli dvě biocentra s vodní plochou vybudovaná po pozemkové úpravě vlastníkem pozemků v k.ú. Dvory u Nymburka.

Exkurze byla finančně podpořena příspěvkem na občerstvení od Středočeského pobočného spolku Českomoravské komory pozemkových úprav. ■

Výsledky 12. ročníku „Žít krajinou“ jsou známé

Dne 17. září 2018 byla zahájena soutěž, kterou pořádá Státní pozemkový úřad ve spolupráci s Českomoravskou komorou pro pozemkové úpravy za účelem ocenit a představit veřejnosti nej kvalitnější realizovaná opatření navrhovaná v pozemkových úpravách. Soutěž podporuje projekty, které svým charakterem splňují požadavky na celkové řešení krajiny nebo její části.

Hlavním cílem soutěže je seznámit odbornou i laickou veřejnost s rozsahem a úrovní výstavby společných zařízení při pozemkových úpravách, jako jsou biokoridory a bio-centra, vodní nádrže, průlehy větrolamy nebo polní cesty. Soutěž oceňuje kvalitně odvedenou společnou práci poboček krajských pozemkových úřadů, obcí, vlastníků, zemědělců a projektantů a dodavatelů staveb a chce tak přispět ke zvýšení prestiže oboru pozemkové úpravy.

Soutěž byla vyhlášena ve dvou kategoriích:

- I. Zelená a dopravní infrastruktura (prvky územního systému, opatření ke zpřístupnění pozemků)
- II. Tvorba a ochrana krajiny (protierozní a vodohospodářská opatření).

Zároveň byly uděleny:

- Cena Státního pozemkového úřadu a
- Cena veřejnosti pro nejlépe hodnocená opatření.

V tomto ročníku bylo pobočkami krajských pozemkových úřadů a obcemi přihlášeno celkem **43 projektů**. V rámci kategorie Zelená a dopravní infrastruktura bylo přihlášeno 22 projektů, 21 projektů bylo přihlášeno do kategorie Tvorba a ochrana krajiny. K odbornému hodnocení postoupilo 41 projektů, 2 projekty z kategorie Tvorba a ochrana krajiny nesplnily podmínku pravidel (doba realizace do 31. 12. 2017) a byly z dalšího hodnocení vyloučeny. Projekty byly hodnoceny odbornými komisemi, jejichž složení a hodnocení je uvedeno na následujících stránkách.

Slavnostní vyhlášení vítězů se konalo 21. března 2019 v Hlavním sále Senátu PČR.

Výsledky 12. ročníku soutěže:

I. kategorie – Zelená a dopravní infrastruktura

Počet hodnocených projektů: **22**

Odborná komise:

prof. Ing. Jan Váchal, CSc. (JČU České Budějovice)
doc. Ing. Ludvík Věbr, CSc. (ČVUT Praha)
Ing. Petr Pánek, Ph.D. (ČVUT Praha)
Dr. Ing. Petr Marada (MENDELU Brno)
Ing. Jana Janíková
 (Zahradní a krajinářská tvorba spol. s r.o. Brno)

1. místo – **Polní cesta HPC 1 v katastrálním území Blížejov**
2. místo – **Polní cesty Malenice**
3. místo – **Rekonstrukce polní cesty C3A v katastrálním území Žebrák**

II. kategorie – Tvorba a ochrana krajiny

Počet hodnocených projektů: **19**

Odborná komise:

doc. Ing. Jana Podhrázká, Ph.D. (MENDELU Brno)
prof. Ing. František Toman, CSc. (MENDELU Brno)
Ing. Martin Weber (VÚKOZ Průhonice)
doc. Dr. Ing. Alena Salašová (MENDELU Brno)
prof. Ing. Miroslav Dumbrovský, CSc. (VUT Brno)

1. místo – **Vodní nádrž N4 v katastrálním území Bílov**
2. místo – **BC Na Bělkách v katastrálním území Výrava Libníkovice**
3. místo – **Vodohospodářská opatření Pohořelice u Napajedel – I. Etapa**

Cenu Státního pozemkového úřadu obdrželo **Biocentrum Na Bělkách v k.ú. Výrava, Libníkovice**, přihlašovatel **pobočka Hradec Králové**, které se jinak v kategorii Tvorba a ochrana krajiny umístilo na 2. místě.

Cenu veřejnosti pro nejlépe hodnocená opatření získala **Společná zařízení v katastrálním území Pančava**, přihlašovatel **pobočka Jihlava**. Jedná se o soubor tří souvisejících staveb vycházejících z komplexní pozemkové úpravy v k.ú. Pančava.

Stavba spočívá v odtrubnění vodoteče s jejím vymělením na povrch terénu, výstavbě malé vodní nádrže a vybudování zatravněné údolnice v horní části dílčího povodí, dále výstavbu vedlejší polní cesty zajišťující přístup k pozemkům a dále zřízení soustavy tří protierozních zasakovacích průlehů doplněných dvěma svodnými příkopy.

RR časopisu

• Příklad vhodné spolupráce vlastníků, projektanta pozemkových úprav a pobočky.

Při zpracování návrhu komplexní pozemkové úpravy v Chlumu okres Rokycany a jeho projednání bylo vyhověno přání vlastníka a byly mu sloučeny pozemky do místa vhodného pro založení malé vodní nádrže v místě hlavního melioračního příkopu, které tvořila údolnice. Vlastník pozemku pak jako investor stavby využil dotací z operačních programů Ministerstva životního prostředí ČR. Malá vodní nádrž plní funkci retenční, krajinotvornou a je intrakčním prvkem územního systému ekologické stability. ■

Věcné a procesní vady při provádění pozemkových úprav

12. 6. 2019 – Zasedání představenstva ČMKPÚ, Novotného lávka Praha

Ing. Jitka Homoláčová, Státní pozemkový úřad, Husinecká 1024/11a, 130 00 Praha 3 - Žižkov, www.spucr.cz

Pozemkové úpravy legislativa

Základní předpisy, vztahující se k řízení o pozemkových úpravách

- Zákon 139/2002 Sb. o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona 229/1991 Sb. o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů
novelizace zákona – předpokládá účinnost 2020
- Vyhláška č. 13/2014 Sb., o postupu při provádění pozemkových úprav a náležitostech návrhu pozemkových úprav
některá ustanovení neaktuální
- Metodický návod k provádění pozemkových úprav
aktualizace průběžná / zásadní
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

Návrh novely zákona č. 139/2002 Sb.

- obvod tvoří více navazujících k.ú.
- souhlas podle §3 odst. 3 ne – u ost. pl. ost. komunikací
- JPÚ bez výměny nebo přechodu vlastnických práv
- o přebytek výměry bude navýšen nárok státu
- nebude rozhodováno o duplicitě, pokud je jedním z duplicitních vlastníků stát (SPÚ)
- prioritu realizace bude stanovovat SPÚ
- pozemky umělých a přírodních vodních toků se nezprístupňují
- nastavení výhodnějších výkupních cen
- přiměřenost ceny ze 4 % na 10 %
- možnost financování PÚ i z jiných zdrojů než VPS

Státní pozemkový úřad

Chybné využití opravného rozhodnutí

- 1995 – KP zapsalo VB (právo užívání pro N.N.) správně k domu a zahradě – navíc i k **louce** (nebyla předmětem smlouvy o řízení VB)
- 1997 – zahájeny KoPÚ; **louka** v obvodu jako řešená
- 2001 – KoPÚ zapsány do KN, VB k louce přeneseno (nebylo předmětem rozhodnutí PÚ)
- 2019 – povinný z VB žádá KP o opravu chybného zápisu – KP odkazuje na PÚ, neboť v k.ú. proběhly KoPÚ a **navrhuje vydání opravného rozhodnutí**
- 2019 – ústředí SPÚ **odmítá vydání opravného rozhodnutí a povinného z VB odkazuje opět na KP příp. na ZKI**

Chybné využití opravného rozhodnutí

celková výměra KoPÚ	554 ha
z toho	
SPÚ	41 ha (7,4 %)
Lesy ČR	120 ha
Povodí Labe	2 ha
ÚZSVM	1 ha
tj. celkem cca	164 ha tedy 29,6 %

Aktualizace PSZ

§ 9 odst. 11

Plán společných zařízení **schválí zastupitelstvo obce**. Pozemkový úřad před předložením plánu společných zařízení zastupitelstvu obce **prokazatelně seznámí s tímto**

plánem sbor zástupců nebo vlastníky, není-li sbor zvolen. Tento postup platí i v případě změny již schváleného plánu společných zařízení. **Zasahuje-li plán společných zařízení i do územního obvodu navazující obce, je třeba předložit plán společných zařízení ke schválení také zastupitelstvu této obce.**

§ 9 odst. 10

Pozemkový úřad předloží zpracovaný plán společných zařízení dotčeným orgánům státní správy, které vyzve k uplatnění stanovisek ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení výzvy. K později uplatněným stanoviskům se nepřihlíží. Jejich souhlasné stanovisko nahrazuje opatření (rozhodnutí, souhlas, povolení výjimky) podle zvláštních právních předpisů.

Příloha vyhlášky č. 13/2014 Sb.

VII. Plán společných zařízení

Plán společných zařízení obsahuje:

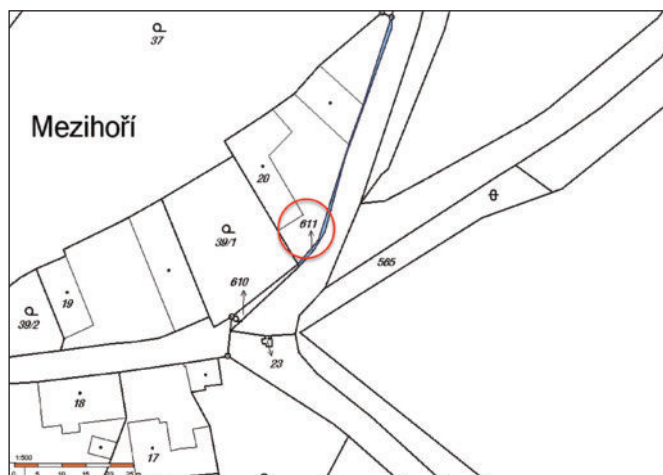
- Aktualizaci PSZ nikdy nezpracovávat do kompletní dokumentace.
- Vždy vytvořit samostanou dokumentaci (technická zpráva – popis, co bylo předmětem aktualizace).

Doplňkové cesty

kap.10.1.MN

Doplňkové polní cesty zajišťují sezónní komunikační propojení (nemusí být celoročně sjízdné) v rámci propojení půdních celků jednoho vlastníka nebo tvoří hranice mezi vlastnickými pozemky. Navrhují se zpravidla nepevně. Nejsou definovány návrhovou kategorií a navrhuje se podle místních podmínek minimálně v šířce 3,0 m event. 3,5 přiměřeně podle ustanovení normy. Doplňkové cesty je vhodné navrhovat jen výjimečně, v odůvodněných případech. Při návrhu doplňkové polní cesty nemusí vždy dojít ke změně stávajícího druhu pozemku. Pokud je třeba navrhnout doplňkovou cestu v době, kdy již byl PSZ schválen zastupitelstvem obce a u takto doplněné cesty dochází ke změně stávajícího druhu pozemku, je nutno toto doplnit vyjádřením DOSS, seznámením sboru zástupců a nově schválit zastupitelstvem obce. (Více viz kap. 10.5).

Nicotné rozhodnutí

Vlastník st. 20 Jana Malá – neexistuje příloha k rozhodnutí, kterou by pozbyla část st. 20 o vým. 21 m²

☐ Jana Malá – nebyla účastnicí řízení ☐ st. 20 nebyla v obvodu PÚ

Výše jmenovaná/né osoba/osoby						
nabývá/ají vlastnické právo						
podle schváleného návrhu pozemkových úprav v katastrálním území 772232 Mezihoří u Týnčan						
k pozemku/ům:						
parcelní číslo	výměra m ²	druh pozemku	zp. využití	zp. ochrany	břemeno	kód BPEJ - výměra m ²
607	638 m ²	ostatní plocha	27	27		- Nebonitováno
611	21 m ²	zahrada		27		52611 - 21 m ²
617	58761 m ²	orná půda		27		52611 - 7620 m ²
						53716 - 31752 m ²

Nabývá Josef Černý

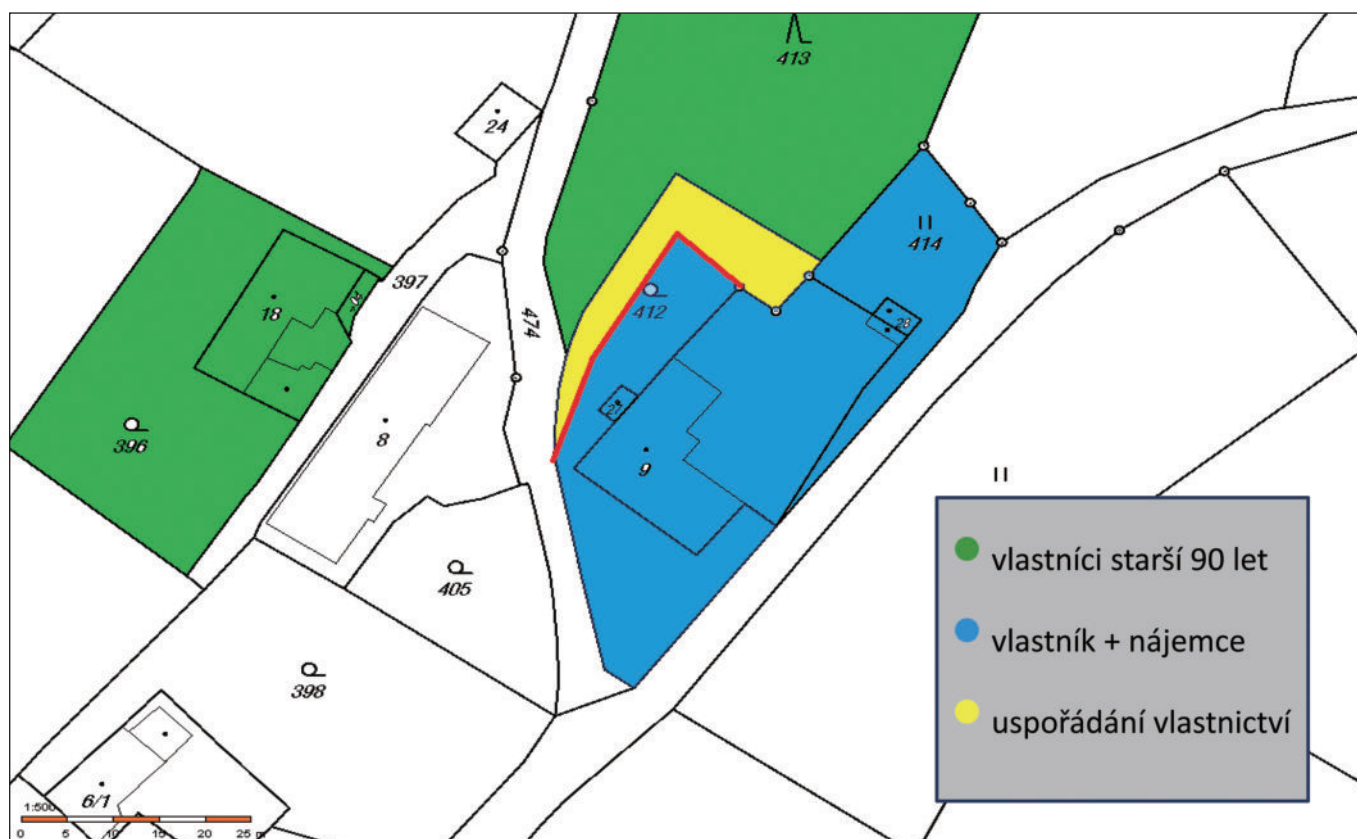
p.p.č. 611 – 21 m² – zahrada

- ☐ Janě Malé znemožněn přístup k domu
- ☐ Nový vlastník není ochoten jednat o narovnání občanskoprávní cestou

Uspořádání vlastnických vztahů při KoPÚ

Věcné břemeno v. polní cesta

Dotaz pobočky

Ve schváleném PSZ je hlavní polní cesta (stávající cesta určená ke kompletní rekonstrukci). Cesta vede z části podél zemědělského areálu a pastvin.

Cesta je vlastnický nevypořádaná – návrhem bude směřována na obec.

Tato směna je podmíněna ze strany některých stávajících vlastníků zřízením nového věcného břemene k takto vlastnický vypořádané cestě. Služebnost by se měla týkat kromě práva chůze a jízdy také hnání a přehánění dobytka přes tuto cestu a zemědělské manipulace.

Může pobočka zřídit takové věcné břemeno?

NEMŮŽE

Náklady na pozemkové úpravy
hradí stát (§ 17 odst. 1 ZPÚ)

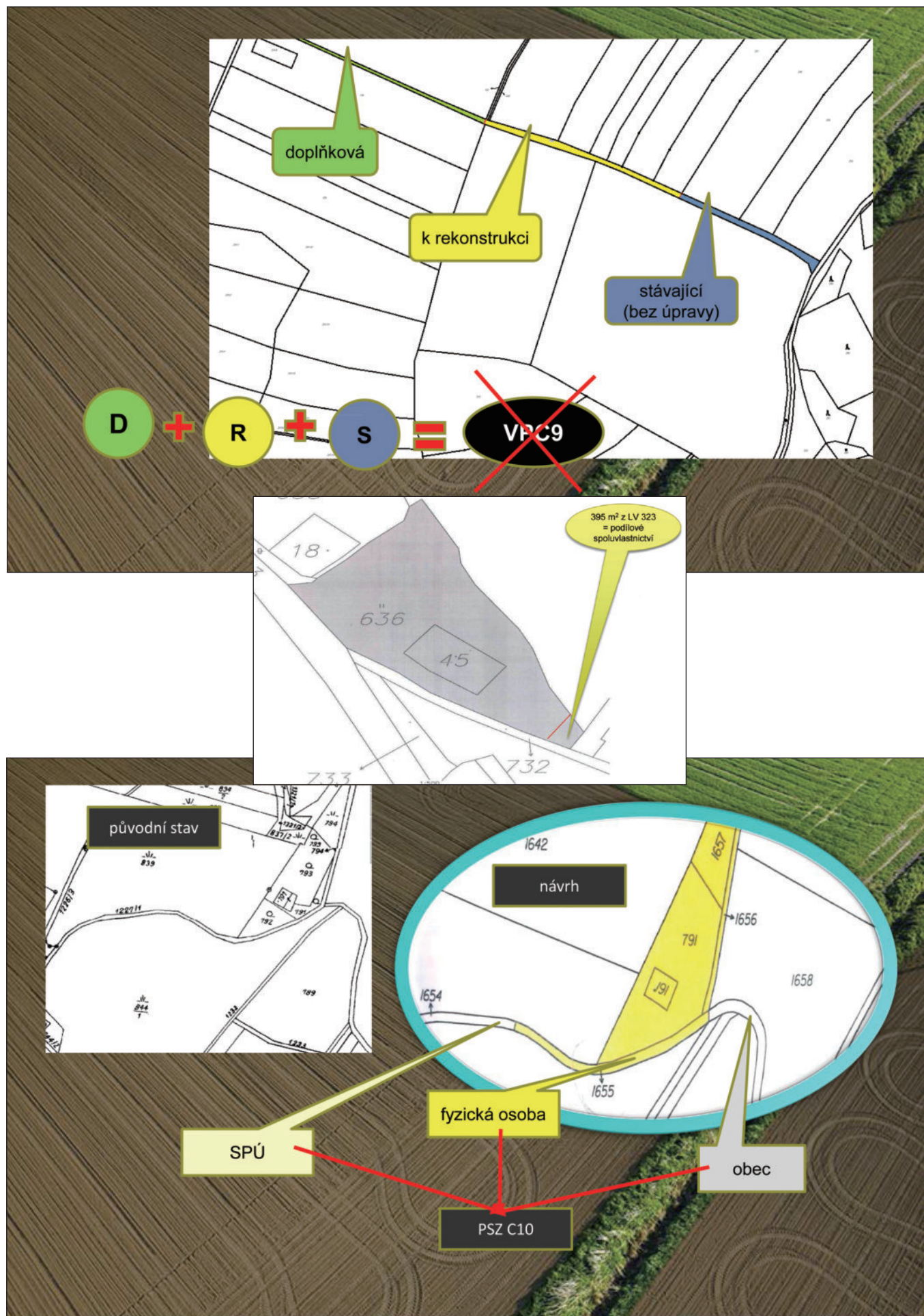
Zřídil-li pozemkový úřad podle schváleného návrhu věcné břemeno k pozemku, **poskytne vlastníku takto zatíženého pozemku náhradu** stanovenou podle zvláštního právního předpisu, pokud tento vlastník již neobdržel náhradu v jiném pozemku. (§ 9 odst. 18 ZPÚ)

Metodický návod k provádění PÚ – kap. 11.2 Schvalování návrhu

Žádost pobočky o udělení souhlasu při překročení výměry o více než 14 % v katastrálním území u vlastníků evidovaných na LV č. 546 a 597. Celková výměra pozemků na LV 546 je 520 m² a celková výměra pozemků evidovaných na LV 597 je 4258 m².

Kap. 11.2 MN

V případě, že je celková výměra řešených pozemků větší než 1 ha a dojde k překročení kritéria ceny ve prospěch vlastníka s jeho souhlasem, může rozdíl v ceně mezi původním a navrhovaným stavem činit více než 14 % pouze se souhlasem ústředí SPÚ (Odbor metodiky pozemkových úprav). Tímto není dotčen postup dle § 10 odst. 5 zákona [1].

§ 11 odst. 3 zákona ...**Předkupní právo** s věcnými účinky, které vázne na pozemku zahrnutém do pozemkových úprav, schválením návrhu pozemkových úprav zaniká, nedojde-li mezi oprávněnou osobou z předkupního práva a vlastníkem pozemku zavázaného předkupním právem k jinému ujednání nebo nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak.

předkupní právo zapsáno do KN na základě dědického řízení

řešení ?

dohoda – nutno dodržet limity předkupního práva (výměra, druh pozemku...)

k dohodě nedojde
☞ předkupní právo zaniká

§ 32 správního řádu – Zastoupení na základě zákona a opatrovnictví

Správní orgán ustanoví opatrovníka osobám neznámého pobytu nebo sídla a osobám, jimž se prokazatelně nedaří doručovat,... ...osobám, které nejsou známy.

§ 5 odst. 3 – Opatrovník není oprávněn za účastníka udělit souhlas k nedodržení pravidel pro posuzování přiměřenosti kvality a výměry vyměřovaných pozemků. Novelou č. 503/2012 Sb. ke dni 1. 1. 2013 se tento text RUŠÍ.

Období 2013 – 31. 5. 2019

Odvolání celkem: 249

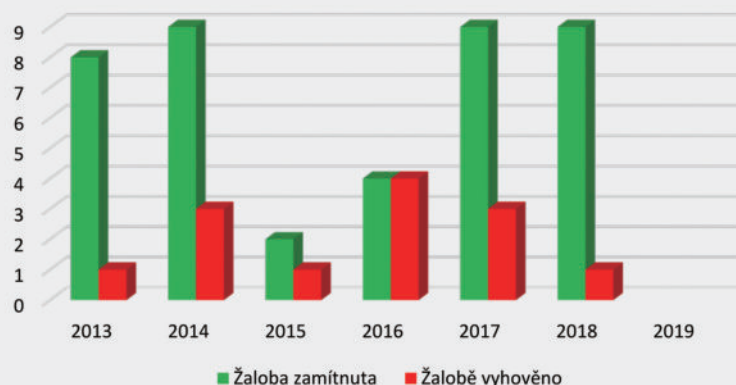
180 potvrzeno

51 zrušeno

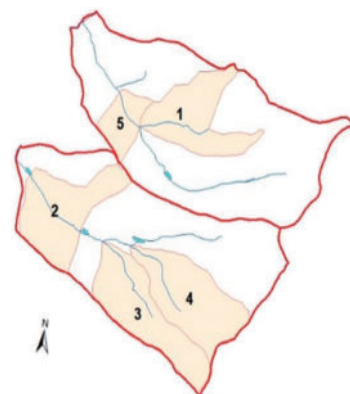
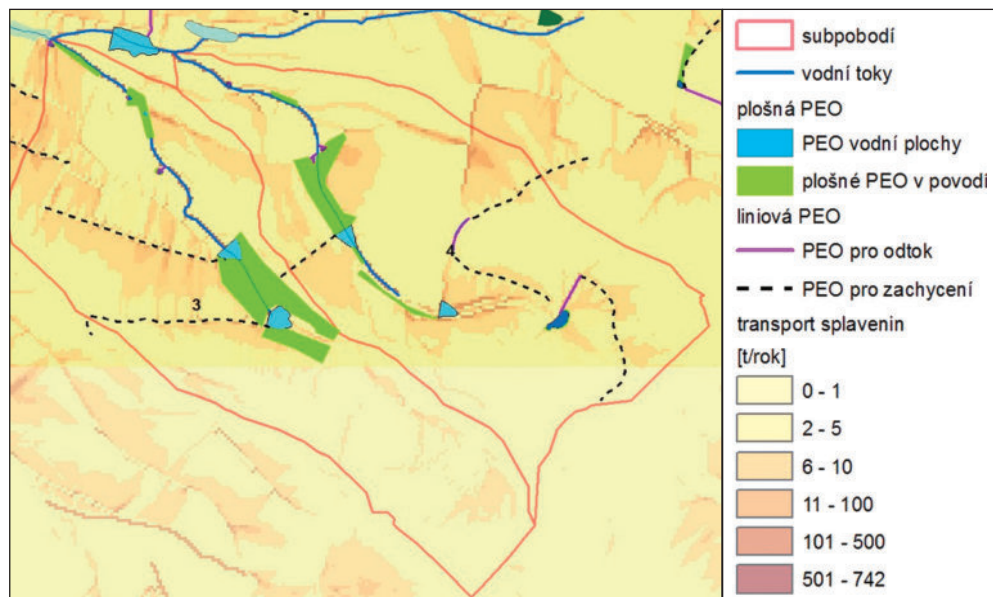
Žaloby

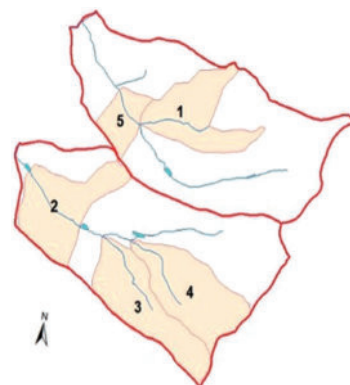
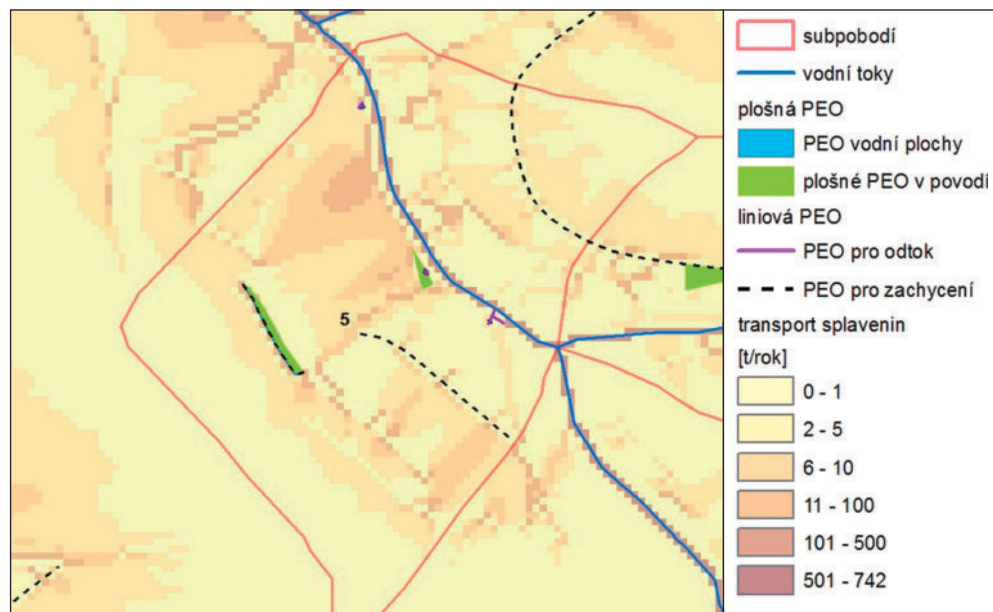
Příprava listů opatření typu Alokaliť plošného zemědělského znečištění ...

(článek uvnitř čísla na str. 7)

Výsledky SUB-POVODÍ 4

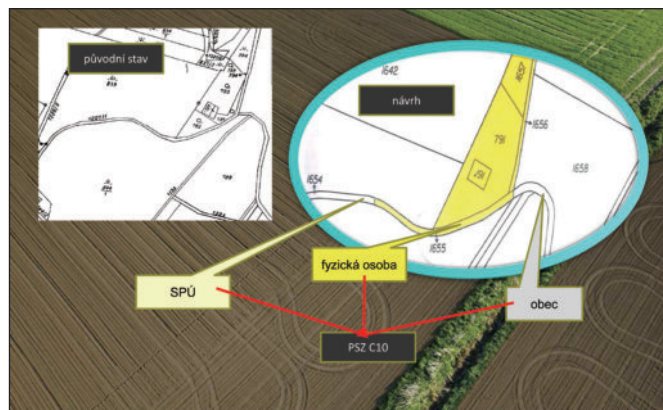
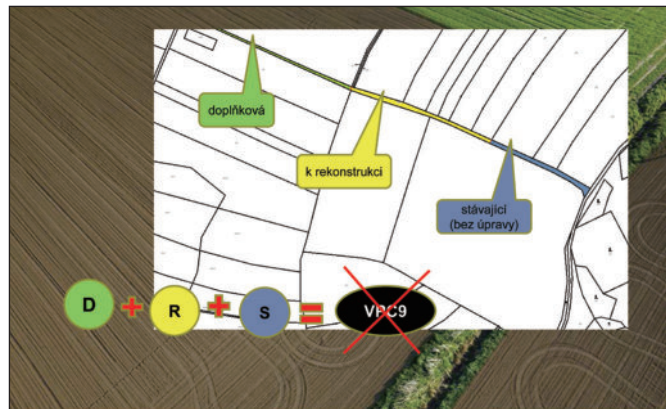

Výsledky SUB-POVODÍ 5

Věcné a procesní vady ...

(článek uvnitř čísla na str. 20)

Věcné a procesní vady při provádění poz. úprav ... (Článek uvnitř čísla na str. 20)

